

Naujienu Antroji Dalis

NR. 488

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XV METAI

Jane Addams ir jos Hull House

Artėja 100 metų sukaktis nuo žymios pionierės Halsted gatvės vargšų globėjos gimimo dienos

Praeito šimtmečio pabaigoje vadinamoji vakarinė Chicago dalis, West Side, abipus Halsted gatvės, buvo liūdniausia ne tik žmonėms gyventi, bet ir pažiūrėti vieta. Biaurių lūšnų, laužynų apstatyta, visa sritis knibždėte knibždėjo suvargusių, apleistų, išnaudojamų neturtėlių, daugiausia naujų ateivių iš Italijos, Graikijos, Rusijos, Lenkijos. Čia buvo apščiai ir lietuvių imigrantų.

Kaip anuomet nauji ateiviai gyveno?

Gatvėse buvo giliai purvo, sausu metu dulkių, ir visais metų laikais šlamštis, atmatų ir nešvarumų. Labai retas namas teturėjo tekantį vandenį. Po kelias šeimas naudojosi vienu vandeniui įsileisti kranu kieme. Visame trečdalyje mylios plote, sausakimšai perpildytame žmonių, buvo viso tik trys vonios. Atmatų išvežimu veik niekas nesirūpino, baisi smarvė sklido visoje apylinkėje. Tokia buvo anksčiau Chicago naujiems ateiviams.

Sąlygos, darbovietėse, pramonėje, buvo pasibaisėtinos. Siuvimo industrijoje, kurios šioje apylinkėje buvo daugiausia, drabužių sukirpimas buvo atliekamas nesaugiose dirbtuvėse, sukirpta medžiaga buvo išnešiojama po namus visoje apylinkėje, ir čia moterų ir vaikų susiuvama į drabužį. Koks tuomet buvo darbo užmokestis, galima bus suprasti iš to, kad vaikams už siuvimo valandą buvo mokama po 4 centus!

Viena moteris atvyko čia savo noru

Ligos, ypatingai džiova, visoje Chicagoje buvo labai prasiplatinusios, o ką jau bekalbėti apie Halsted gatvės lūšnynus. Maisto produktų gaminimas ir tiekimas buvo labai primityvus, pienas nešvarus ir apkrėstas. Vaikų mirtingumas dėl nešvaros, tamsos, ignorancijos ir menko valgio buvo labai didelis. Nusikaltimai ir mirtingumas, ypač vaikų, metai iš metų didėjo. Tai tokia anksčiau buvo Chicago naujiems ateiviams.

Į šią Chicago dalį 1889 metais savo gera valia atsikėlė gyventi viena jauna, tuomet niekam nežinoma, moteris — Jane Addams.

Gimusi 1860 metais Cedarville, Illinois. Jane iš mažens turėjo vieną fizinį defektą: jos nugarkaulis buvo kiek iš-

lenktas, ir ji eidama kiek knopsodavo. Dėl to kitų vaikų būdavo dažnai pašiepiama. Tas defektas vėliau buvo operacijos keliu pataisytas, bet Janės charakteriui paliko gilų pėdsaką: ji mėgdavo mąstyti ir jautė didelę simpatiją vienaip ar kitaip nuskriaustiems žmonėms.

Ką vaiku pažadėjo, tą suaugusi ištesėjo

Jos tėvai gyveno pasiturintys. Būdama 6 metų Jane pirmą kartą gavo progą su tėvais pervaziuoti apskrities miestą Freeport, ir čia pirmą kartą pamatė vargūnų žmonių gyvenamąsias patalpas ir sąlygas. Sujaudinta ji tada pasakė savo tėvui, kad užaugusi pastatys didelį gražų namą, į kurį pakvies visus neturtingus vargšus. Dvidešimt metų praėjus ji tai ir padarė.

Chicagoje, 800 South Halsted prie Polk gatvės ji įsteigė HULL HOUSE, pirmąjį švyturį ne tik Chicagoje, bet visoje tuometinėje Amerikoje. Hull House tebėra ir šiandien, ir po 20 metų įsteigėjos mirties, kaip Walter Lippmann pavadinio, "gailėstingumo katedra". Ateinančiais metais bus švenčiama 100 metų sukaktis nuo Jane Addams gimimo, ir ta proga jos gyvenimas ir darbai bus plačiai prisiminti.

Namas Halsted ir Polk gatvių kampe

Baigdamą kolegiją ji buvo nuvažiavusi į Londoną, kur gavo pamatyti pirmąjį pasaulyje socialinės globos namą Toynbee Hall, prieš penketą metų pastatytą. Entuziazmo pagauta, ji parskubėjo į Chicago pasiryžusi lygiai tokią įstaigą čia įsteigti, parinkdama patį vargingiausią miesto rajoną. Penkis mėnesius jai ėmė laiko 1889 metais, kol surado vietą ir namą, labiausiai atitinkantį jos idealui.

Polk ir Halsted gatvių kampe, apsupto purvinų, perpildytų lūšnų, stovėjo iš senesnių laikų kažkokio buvusio turtingo piliečio Mr. Hull dviejų aukštų "palocius" (mansion). Kad ir tvirtas ir gerai statytas mūrinis namas, bet buvo jau labai apleistas, — vienamė gale saliuonas, kitame arklidė, o visame pirmajame aukšte prekių sandėlis; antrame aukšte viengungiams gyventi vieno kambario "butai". Jane Addams nutarė, kad čia yra jos darbu tinkamiausia vieta.

(Tęsinys 2 psl.)

Dienų Skeveldros

1.

Priešais aut stalo du laišakai. Kai klausama, atsakoma. O norėčiau nutylėti, negirdėti. Praleisti, lyg debesėlių, kai šiaip diena pusėtina žvali ir graži. Deja, reikia (vardan teisybės, geriau — istorijos dėliai), kad ir nelabai painios, problemėlę stengtis išsiaiškinti ko suprantamiau.

Ir taip, skaitytojas A. B. (Brooklyn, N. Y.) klausia:

"Kaip pagaliau su "Varsom" ir kt. pn. Vilniaus spausdiniais: "Vilniuje tarp audrų" vienaip, o "Liet. Enciklopedijoje" visiškai antraip?"

Atskleidžiu savo "Vilnius tarp audrų" (454—455 psl.). Ten tai rašiau:

"J. Karosas dar lenkų okupacijos metu vedė tokią diversiją: norėdamas nusilpninti periodinės spaudos kultūrinis priedus, leido vienkartinukus, k. a. "Versmės", "Varsnos" ir t. t. Tie vienkartinukai kai ko, į tekstą neįsiskaičiavo, buvo sutinkami kaip sava naujiena".

Ką rašiau, už tą ir šiandien atsakau. Bet kolei kas sukterkim į "Liet. Enciklopediją". XI t., 333 psl. skaitome (apie J. Kėkštą):

"Literatūrinę veiklą pradėjo su draugais organizuodamas periodinius ir vienkartinus leidinius: Varsnas, Varpą, Versmę, Vingį, Sėją, Piūvį, Vienkartinį".

Rašo A. Č. Rašo, aišku, paties J. Kėkšto painformuotas. Paskaičiau, numojau ranka, negi čia su savo "trigrasium" Redakcijai ir kt. "nemalonumų" kelsi. Bet, va, neseniai atėjo ir "L. Encikl." XVIII t. Skaitau apie Miciūtę-Šutavičienę (žr. 341—342 psl.):

"1936—39 lenkams neduodant leidimo periodiniam mėno ir literatūros žurnalui, M.-Š. suartėjo su tais Vilniaus lietuviais literatais, kurie būrėsi aplink vienkartinus mėno ir literatūros leidinius: Varsnos, Varpos, Vingis, Sėja, Piūvis, Vienkartinis (Vl. Rusokaitė, J. Kėkštas, Alb. Žukauskas, J. Aidulis, J. Petrauskas, Ant. Karužas, S. Dagys)".

J. Dagys? Aha, ar žinote šį J(uozo) K(ėkšto) "L. En." skaitytojams pristatomą asmenį?! Tai juk Jono Karoso, šiuo metu okupuotoje Lietuvoje "Komunisto" vyr. redaktoriaus, slapyvardis! Vadinasi, grįžtame į faktą, kurį konstatavau "Vilniuje tarp audrų".

Dar tiksliau, jei jau sykį žaidą atrišom:

— 1933—36 m. būvyje Vilniaus lietuviai komunistai (J.

Karosas-J. Dagys, Vl. Drėma, J. Drūtas — dabartinis Lenkijos ambasadorius Romoje) pasisiūlė "Vilniaus žodžiu" (demokratinės kairės savaitraščiu) "pagelbėti gerai suorganizuoti literatūros skyrių". Vyr. red. P. Karazija siūlymą atmetė. Atmetė ir red. J. Latvys. Kai pasirodė spec. mėnesinis priedas "Kūryba ir Kritika", J. Karosas pareiškė ultimatumą: arba — arba. "Prašome bendradarbiauti — mano atsakymas. O jų tikslas: red. kolegija (Alb. Žukauskas, Vl. Drėma, J. Adomavičius - Kėkštas, J. Karosas-J. Dagys ir — koks "nuolaidų kelias"! — aš; kas be ko, jau savaime atsakingas prieš lenkų cenzūrą). Pinigai, aišku, "Kultūros" Draugijos. "Ne!" — toks buvo mano galutinis atsakymas. "Tai karas?" — paklausė Vl. Drėma. "Jei jūs jį skelbiate..." — ir išsiskyrėm.

Tada ir ėmė rodytis "meno ir literatūros" vienkartinukai. Vl. Rusokaitė (rimta mokytoja Suvalkų trikampyje, bet literatūros srity mėgėja, kaip ir daugumas ilgesy susipainiojusių moksleivių). O. Miciūtė-Šutavičienė, muzikas ir muzikologas Ant. Kamžas ir dar keletas buvo... "lojalumo pažymėjimas", kai reikėjo pas VLL Komiteto pirm. K. Stašį gauti pinigų. Pirm. K. Stašys nemėgo demokratinės kairės, nemėgo ir jaunųjų tautininkų (ypač jų mėnraščio "Lietuviško Baro"), ir mielai parėmė... J. Karosą. Tasia pat ir dr. kun. A. Viskantas (kai pamžadėjo talką per rinkimus į Liet. Mokslo Draugiją, talką, žinia, prieš demokr. kairę ir jaunosius tautininkus).

2.

Pirmasis bandymas aną spaudą "rehabilituoti" pasirodė "Tremties Metuose" (1947 m.). Pats J. Kėkštas apie save šitaip rašė:

"Kartu su kitais vilniečiais literatais organizavo literatūros leidinius (Varsnos, Varpos...)." pos...".

Ir mane apima liūdesys. Ak, koks tragiškas savo klaidžiojimuos poetas... Jesenino, Bloko, Gorkio, Majakovskio raštuos brendęs (teisingai A. Č. "L. Enc." XI t. rašo, kad jo pozicija "be tradicinio lietuvių poezijoje ryšio su liaudies kūryba"), įbrido be sąlygų į lenkų vad. "revoliucinę poeziją" (Bronewski, Stande ir kt.). Tikrąjį savo veidą teaprodo Vakaruos, kai atsiskleidė cionykštė moderninė poezija. Bet

(Tęsinys 2-je pusl.)

JANE ADDAMS

(Atkelta iš 1-mo psl.)

Miss Addams išsineuomavo pirmojo aukšto dalį ir visą antrąjį aukštą, prisipirko muilo, baliejaus, dezinfekcijos miltelių, šepėčių ir šluotų, ir atsikėlė gyventi kartu su savo drauge ir bendradarbe Miss Ellen Gates Starr. Joms truko kelias savaites laiko, kol išvalė, ištrynė ir išmazgojo patalpas, kol buvo galima atidaryti duris.

Didelės reformos gimė čia Halsted gatvėje

Vėliau, matydami kokį didį darbą pradėjo Jane Addams, Hull turtų paveldėtojai jai perleido ne tik tuos namus, bet visą kampinį bloką, kurį šandien ir užima žymiai išplėstas ir perstatytas Hull House.

Čia Jane Addams per beveik pusę šimto metų kovojo prieš neteisę, nežmoniškumą, nemandagumą, prieš nešvarą ir purvą ir ligas, prieš sukčius ir nesąžiningus pareigūnus valdžios įstaigose, prieš nepakantą, netoleranciją, fanatizmą, tamsumą, ignoranciją ir karą.

Jane Addams pradėjo kampaniją už lūšnų (slums) valymą ir perstatymą bent 20 metų ankščiau, negu kuris miestas visame krašte tuo susirūpino. Ji vienui viena pradėjo kampaniją už viešąją sveikatą, sanitariją (public health), už švarias kėpyklas, mėsinyčias ir pievines. Ji pirmoji pradėjo žygius, kaip sumažinti paauglių nusikaltimus (juvenile delinquency). Ji pradėjo kampaniją už moterims balsavimo teisę, ir darė žygius, kad karas, kaip politikos priemonė, būtų pasmerktas tarptautinio įstatymo.

Kaip atsirado žaidimo aikštės vaikams

Ligi Jane Addams galdynės niekas nė nežinojo tokio pavadinimo, kaip "socialinis darbuotojas". Dirbdama po 12 valandų savo Hull House, ji dar rasdavo laiko kalbėti visur, kur tik rado klausytojų, — bažnyčiose, unijų salėse, moterų klubuose. Pirmoji vieša žaidimų aikštė Chicagoje buvo įsteigta 1892 m. gegužės 1 d. Buvo taip: vienas turtinigas sklypą ir namų savininkas, turėjęs ypač daug lūšnynų Hull House apylinkėje, paklausė Miss Addams, kuo jis galėtų prisidėti. Ji, pažūrėjusi jam į akis, atsakė: "Kodėl nenugriauti tuos prostitučių gyvenamus lūšnynus ir jų vietoje įrengti vaikams žaisti aikštes? Savininkas labai užsigavo, bet po kelių savaičių atėjęs perleido jai savo lūšnynus.

Miestas Addams paskyrė "šiukšlių inspektorium"

Iki tol į Addams veiklą žiūrėta, kaip į nekaltą moters žaidimą, bet kai ji pareikalavo įstatymų darbininkams nuo sužeidimų ir nelaimių apsaugoti,

uždrausti vaikų darbą, ir sutvarkyti sanitariją, gatvių valymą ir atmatų pašalinimą, tai ne tik pramonininkai ir sukčiai politikieriai, bet ir miesto valdžia supyko. Vienas pramonininkas pasiūlė \$50,000 kyšio, kad tik ji nevarytų agitacijos už darbo apsaugos įstatymą. Patamsių politikieriai suorganizavo prieš Addams didžiausią kampaniją. Darbdaviai, lūšnynų gyventojai, vaikų tėvai buvo prikurstyti šaukti, kad Addams jiems kenkia bizniui, griaua gyvenimą ir ji turi būti sudrausta. Wardų politikieriai piktai šiaušėsi prieš Addams žygius pagerinti kanalizaciją ir asinizaciją, tai yra sрутų nuėgimą ir atmatų nuvežimą. Addams pradėjo siuntinėti po užgatvius savo padėjėjas, po dvi moteris, registruoti nešvarą ir apleidimą ir skusti miesto valdybai, kuri pradžioje ignoravo, bet spaudos ir piliečių kritikuojama, apsigalvojo ir pačią Miss Addams paskyrė "šiukšlių inspektorium" (garbage inspector).

Hull House pasidarė garsus centras

Nors miesto valdžia manėsi tuo pajuokti Jane Addams, tačiau ji tuo tik labai apsidžiaugė ir pradėjo kas rytą nuo 6 valandos sekti paskui atmatų išvežtojus, prižiūrėdama, kad švariai atliktų darbą. Jai pradėjus inspektuoti, visa Chicaga teturėjo vos 9 "garbedžius" nuvežti vežimus. Ji privertė netrukus įsigyti septyniolika. Ji perdavė teismui visą eilę nešvarių namų savininkų, sukeldama tiek triukšmo, kad miestas pagaliau pradėjo rimtai pats valytis.

Per skausmus į garbę, per sunkų darbą į laimėjimą, ir Jane Addams "gailėtingumo katedra" palengva pavirto ne tik plačios apylinkės gyventojų patarimo, pamokymo, paguodimo ir užtarimo vieta, bet greit po 50,000 kaimynų per metus lankė Hull House visokiais reikalais, o reformų šalininkai ne tik iš kitų Amerikos miestų, bet ir iš užjūrių atvyko susipažinti su jos darbu vaisiais. Jos pakartotini lankytojai buvo Henry Ford, John Dewey, senatoriai, valstybės sekretoriai, Anglijos ministras pirmininkas, Heidelbergo universiteto profesorių grupė ir tp.

Mirė matydama savo darbo vaisius

Kai po ilgo, sunkaus, bet didžiai vaisingo darbo Jane Addams 1935 m. gegužės 21 d. mirė nuo vėžio, ji jau buvo prezidento Rooseveltto paskelbta "naudingiausiu Amerikos piliečiu", buvo Nobelio premijos laureatė, ir daugumas jos iškeltų ir siektų idėjų, pradžioje laikytų "pavojingomis", buvo visuomenės priimtos ir įgyvendintos. Ji dar gyva būdama savo akimis matė, kaip buvo priimtas jos labiausiai siektas įstatymas prieš vaikų

Kitais žodžiais...

Ipolitais

Tarp leidinių, kuriuos JAV Kongreso Knygynas gavo, ir liepos "East European Accessions Index" išvardija, buvo: K. Bielinio "Dienojant", J. Jurginio "Lietuvos TSR Istorija", D. Kuraičio "Atsiminimai", L. Vladimirovo "Vilniaus universiteto biblioteka", ir Lietuvos Mokslo Akademijos du leidiniai: "Lietuvos istorija nuo seniausių laikų iki 1957 metų" ir "Lietuvos istorijos šaltiniai". Gauta ir 1950 metais išleistas R. Kulikauskienės (Volkaitės) "Medžiaginė IX—XII amžiaus Lietuvos gyventojų kultūra". Prisiūta ir rusų — lietuvių kalbomis išleistas "Vilnius: architektūra iki XX a. pradžios", bei mokykloms vadovėliai: "Iš tarybinės lietuvių prozos" (2-ra laida), "Lietuvių kalbos gramatika" (VII-tai klasei rusų mokykloms), ir "Lietuvių kalbos gramatika" (10-ta laida). Be to, P. Tarasenos apysakų rinkinys "Rambyno burtininkas" ir L. Tolstojaus apsakymų rinkinys vidurinėms mokykloms.

Pirmame 1959 metų Lietuvos Mokslų Akademijos žurnalo "Darbai" (A serijos) numeryje skelbiami šie straipsniai lietuvių kalba su rusiškais santraukomis: A. Vitkūno "Žemės ūkio našumas buržuazijoje Lietuvoje", I. Sadauskaitės "Archeologijos iškasenos Kairėnuose ir Seiliūnuose", P. Kulikausko "Naujas archeologijos radinys Užnemunėje: Lazdijų rajono Krikštonių senovės jotvingių V—VII a. kapai", O. Navickaitės Guogų — Piliūnų senovės pylimai", J. Jurginio "Apie Vilniaus ikūrimą", A. Tautavičiaus "Archeologiniai kasinėjimai žemutinėje Vilniaus pilyje 1957—1958 metais", M. Juco "Dlugošiaus Lenkijos istorija", R. Salugos "Bychowco (Lietuvos) kronika", A. Sabaliausko "Iš kur pas baltus atsirado vardai "ropė" ir "jovas"? Be to, yra straipsnis apie Lazdynų Pelėdos raštus 1910—1915 metų laikotarpiu, kitas apie darbininkų streikus Vilniuje 1895—1900 metais, ir vienas apie Lietuvos geležinkelių veiklą 1905 metų revoliucijos metu. Prie JAV Kongreso susipietę mūsų intelektualai, be

(Tęsinys 3-me psl.)

išnaudojimą industrijoje, kitas įstatymas, kuriuo dirbtuvėse buvo įrengtos apsaugos priemonės nuo susižeidimo, suaugusiųjų švietimas, viešos žaislavietės, sanitarijos nuostatai ir pagaliau moterims balsavimo teisė.

Nors toje vietoje šandien lietuvių nebegyvena, bet Hull House verta ne tik pamatyti, bet ir aplankyti kiekvienam lietuviui. Jis yra 800 South Halsted st., Polk gatvės kampe.

J. Pr.

Dienų Skeveldros

(Tęsinys iš 1-mo psl.)

jo tragizmas glūdi, kaip rašiau, asmeniniuos vingiuos. Vaidino revoliucionierių, o nepritapo nei prie kaimo, nei prie miesto pažangiųjų masių. Kai 1937 m. pasklido žinia, kad Maksim Gorkij yra Stalino nuuodytas, "Kūrybai ir Kritikai" atsiuntė griežtą, ekspresyvių ir itin skausmingą viešą pareiškimą. Kai numeris jau buvo baigiamas laužyti, vėl telegrama, iš Varšuvos: "Susimildami, nebedėkite!" Tai Alb. Žukauskas suuostė, įspėjo J. Karosą, o ans jau "maištininką" "nusodino nuo žirgo".

Kaip šiandie, matau miglotą 1939 m. spalio 27 d. vidudienį. Gatvėmis zujo raud. armijos sunkvežimiai. Pro Rudnickio kavinės langus šmėkščiojo praeinančių patrulių durtuvai. Bič. Juozas neprisėdo prie mūs staliuko. Skubomis išgėrė kavos. "Tai liekate buržuazijai pasturgalių laizyti", ir, pasitaisęs prie šono po pusapsiausiu prisegtą rusišką naganą, išėjo į komisaro Klimovo švietimo vadybą. Daugiau ikišiol nebesimatėm. Išvyko į anapus, kur, rodos, Molodecine, dirbo pas dr. H. Dembinskį, kaip inspektorius lietuvių švietimo reikalams. Neilgam. Po to NKVD ir — į Viatlogą (kacetą), kaip "lenkų imperializmo agentas" ir t. t. Kaip gen. Anderso armijos karys perėjo frontų ugnį. Sužeistas. Kai iš Italijos parašė laišką, atraišiau. Bet ir užsiminiau, kad maža gyvam grįžti iš anapus, reikėtų grįžti šaukiant, kaip Koestler, kaip A. Gide.

3.

Pasirodo, poetas dar kartą savyje pasiklydo, ir po 17 metų tremties grįžo į anapus. Kartą ragavęs koncentracijos lagerio, vėl žaidžia iluzijomis, ir išduoda puoselėtas idėjas. Nei kiek nenustebsim, jei vieną dieną pasirodys žinutė, kad grįžo į okupuotąją Lietuvą. Maža kuo čia besiskiria gomulkinė Lenkija ir palekinė Lietuva, nes abidvi Kremliaus junte. Spiovė sau, kaip poetui ir kaip žmogui, į veidą. Ar ne tragiška? Gal kas pasakys, kad buvo paraližuotas, artimųjų, kadaise Baltvyžių girių atšlaitėj gyvenusių ilgėsys, netikras rytojus? O kas ten?! Grįžimo kaina yra žinoma. Jau inž. arch. V. Žemkalnis moka. Moka ir grįžęs "Lwow į Wilno" tremty redaktorius St. Mackiewicz-Cat (neseniai pasirodė knyga "Zielone oczy", (atseit — mirtimi paženklinėti tremtiniai). Sumokės ir J. Kėkštas-Adamavičius. Talento ir garbės kaina. Ar ne tragiška? Tragizmas, dingos, kupa kiekviename desertavime... Ir nevalia tas faktas slėpti!

J. Cicėnas

Pasveikink savo draugus
per "Naujienas".

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

Čiurlionio Galerijai dveji metai

Š. m. spalio mėnesį sueis lygiai dveji metai, kaip 1957 metais spalio 20 dieną iškilmingu aktu buvo atidaryta Čiurlionio vardo Galerija Chicagoje (Jaunimo Centre). Tas aktas šiandien stovi galerijoje įrėmintas. Tame akte ir įstatuose yra pasakyta, kad Čiurlionio Galerijos meno turtas, tapyba, skulptūra, grafika ir t. t. yra skiriamas laisvai ir nepriklausomai Lietuvai.

Č. Galerijos idėja ir josios tikslas yra kilnus ir gražus, nes per ją stengiamasi surinkti mūsų meno kūrėjų geriausius kūrinius, kad jie nežūtų be žinios plačioje amerikiečių masėje. Juos reikia rinkti ir saugoti ateičiai, kad mūsų jaunoji karta matytų, pažintų ir įvertintų mūsų kultūrinius laimėjimus.

Čiurlionio Galerija pradėjo, kai ji kūrėsi, turėjo 17 kūrinių - paveikslų ir skulptūros. Šiandien ji turi arti penkiasdešimt ir vis auga, išgyja naujų, geresnių meno darbų: tapybos, skulptūros, keramikos, grafikos. Per tą laikotarpį galeriją aplankė per 10,000 žmonių rengiant joje meno parodas. 30 dailininkų yra atrinktų darbų Galerijoje. Galerijos turtas vertas apie 10,000 dolerių. Lankytojų susidomėjimas naujomis meno parodomis didėja ir iš meno parodų perkami lietuvių dailininkų kūriniai. Praėjusiais metais kelios parodos buvo kaip moraliai, taip ir materialiai ypačingai sėkmingos. Seniau lietuviškai tegalėdavo per metus surengti vieną kitą meno parodą, o dabar jų būna koks desėtkas.

Šių ir ateinančių metų kultūrinio veikimo sezone Čiurlionio Galerijoje datos parodomis rengti beveik visos užpildytos, tiktai dar pavasarį pora mėnesių, (geg. ir birželio) nėra galutinai nustatytos.

Nežiūrint didelių Č. G. ir Liet. Amerikiečių Menininkų Klubu vadovybės pastangų, yra dar neapmokėtų Č. Galerijos išgytų vertingų kūrinių, prie kurių paskutiniu laiku prisidėjo dail. Jono Rimšos Pietų Amerikoje du brangūs paveikslai ir K. Žeromskio. Jiems ir kitiems reikalingi mecenatai. Kai kurios lietuvių organizacijos, k. a. SLA 134 Moterų kuopa, SLA Centras ir pavieniai asmenys nuoširdžiai parėmė Č. Galeriją, bet ir kiti turi ją paremti. Kas aukoja Č. Galerijai, tas aukoja Lietuvai. Šiandien netenka abejoti, kad lietuvių meno šventovė — Čiurlionio Galerija — yra fantazija. Ne! Ši lietuvių kultūrinė įstaiga nėra popierinė, bet tikras, realus idealistų

žmonių prakaitu įkurtas ne pelnui daryti meno židinys.

Besiartinant Č. Galerijos dvimetinei sukakčiai, mūsų visuomenė yra kviečiama paremti ją materialiai, susidėjus arba vienam nupirkti bent vieną meno kūrinį, t. y. jury komisijos atrinktą ir galerijoje laikomą, apmokėti skolą. Mecenatas įamžina savo vardą taip: ant paveikslu rėmo amžinai stovės auksinėje lentelėje jo vardas.

Č. Galerija nori apjungti visus lietuvių dailininkus, nežiūrint meno srovių skirtumo. Č. Galerijoje visiems galima rengti parodas, jeigu laikysis josios potvarkio. Visiems norintiems pamatyti Č. G. meno kolekcijas, durys yra atviros, nes ši meno šventovė yra skirta lietuviams — lietuvių tautai. Juo greičiau visuomenė parems Č. G., juo greičiau bus galima surinkti geresnių ir vis naujų dailininkų kūrinių. Tuomet Č. Galerijos turta — meną — bus galima parodyti ir kituose JAV miestuose, surengiant ten parodas.

Čiurlionio Galeriją valdo ir jos vadovybę renka Liet. Amerikiečių Menininkų Klubas Chicagoje, ne dailininkų organizacija, kaip daug kas ligi šiol manė. Klubas tvirtina ir jury komisijas kūriniams iš parodų atrinkti Č. Galerijai. Kontrolę ir tvarką nustato tik tai klubas. LAM Klubas yra faktiškas Čiurlionio Galerijos steigėjas su Lietuvos konsulu globėju.

L. A. M. Klubu nauja Valdyba

LAM Klubu posėdis įvyko rugsėjo mėn. 18 d. klubo patalpose. Buvo svarstoma aktualūs reikalai, susiję su klubo ir galerijos sezono atidarymo veikla. Spalio mėnesį Č. Galerijoje prasideda parodos. Yra numatyta ligi Kalėdų turėti tris meno parodas. Pirmoji paroda bus spalio mėn. 24 d. grupės dailininkų. Dalyvauja Eleonora Lukšaitė-Marčiulionienė, Jadvyga Dobkevičiūtė - Paukštienė, Aleksandras Marčiulionis, Povilas Kaupas, Br. Murinas ir Balys Milaknis. Antroji paroda bus dail. Adomo Varno 80 metų sukakties jubiliejinė, kurią rengia Liet. Amer. Menininkų Klubas lapkričio 14 d. Trečioji — dail. Albino Elskio gruodžio mėn. 5 d.

Pasibaigus valdybos kadenacijai, klubo valdyba kiek pasikeitė. Vietoje buvusio klubo ir Čiurlionio Galerijos organizatoriaus ir pirmininko dail. Zenono Kolbos, pirmininku išrinktas rašytojas Povilas Gaučys, vicepirm. kum. Bruno Markaitis, S. J., sekretorium pasi-

DAIL. M. ŠILEIKIS

Salomė Šagamogienė

Kitais žodžiais...

(Tęsnyvs iš 2-ro pusl.)

abejonės, jei norėtų, galėtų mūsų spaudai kai ko naudingo iš šio Akademijos leidinio pateikti. Įdomu, kad B serijos Akademijos leidinys "Darbai" (kaip, pavyzdžiui, susilauktas nr. 4 iš 1958 metų) turi 24 straipsnius gamtos mokslais, bet tik 10 lietuvių kalba — 11 rusų.

Lietuvių Informacijos Žinybos Vokietijos Reutlinge kasdien leidžiamas "Vilna respublikinis radijas", kurį JAV Kongreso Knygynas gavo, apima 4 d. bal. — 15 d. geg. laikotarpį. Tarp 185 pranešimų per tą radiją būta šių įdomesnių temų: knygų paroda Vilniuje, Kretingos miesto istorija, kolchozninkams pažadėta atlyginti pinigais ne grūdais, Lietuvos žvejai žuvauja ties Kana-

lieka senasis Br. Macevičius, o išdininkas A. Nakas. Z. Kolba bus klubo atstovas Č. Galerijai. Balys Račkauskas narys kultūriniais spaudos reikalams.

Klubas išreiškė nuoširdžią pagarbą buvusiam jo pirmininkui Z. Kolbai už jo didelius nuopelnus. Osvaldas Nagelė yra pakviestas Č. G. administratoriaus pareigoms.

Mikas Šileikis ir Antanas Skupas ir toliau eina Č. Galerijos direktorių pareigas.

Čiurlionio Galerija

įsigijo dail. Vlado Vaitiekūno aliejinės tapybos paveikslą "Cello". Šis kūrinys praturtina mūsų meno šventovę, skirtą nepriklausomai Lietuvai.

da (šia tema net 4 syk prabilta), Lietuvon grįžo Pietų Amerikos išeiviai, Lietuvos geografs bus leista dalyvauti tarptautiniame suvažiavime Stokholme. Nidoje rasta senovės švedų (vikingų?) pinigai, Kauno studentų būrys išvyko į Kazakstaną, pro Radviliškį kasdien prakursuoja 18 traukinių, Lietuviai sportininkai gavo kvietimą Lenkijon, o krepšininkai rungsi Čekoslovakijoje ir Lenkijoje, Čekoslovakija atsispausdino vadovėlį pramokti lietuvių kalbos, Sedoje įvyko bedievybę skleisti posėdis, Lietuvų lankė estų ir latvių studentai, Lietuvoje šiuo metu eina 14 laikraščių ir 24 žurnalai, A. Jucas davė paskaitą apie senovės lietuvių tikyba ir krikščionybės įvedimą, Mariampolės rajone būk išparduota 2,500 radijų, estų Tartu u-to delegacija lankė Vilniaus u-tą, Antalieptėje statoma elektrinė duoti elektros Dusetoms, Lietuvų ir Latviją lankė rytų vokiečių žurnalistai — apie kukurūzų auginimą Vilniaus radijas prabilo tik sykį. Geg. 1 švenčiant per radiją kalbėjo Paleckis ir Tilvytis.

IPOLITAS

JUO DAUGIAU, JUO GERIAU!

Du draugai sportininkai savo tarpe.

— Ei, Petrai, girdžiu, tu pradėjai gerti? Žinok, kad vynas ir sportas nesiderina? Tau reikia jėgas taupyti, o ne švaistyti!

— Niekus kalbi, Plurijonai. Priešingai! Kai nusipirkau vyno statinę, aš jos pajudinti nepajėgiau. Juo daugiau iš jos gėriau, juo lengvesnė darėsi, kol pagaliau visą statinę viena ranka pakėliau!

Kas aukoja Č. Galerijai, — aukoja Lietuvai!

Partizanų vaizdas iševijoje

(Tęsinys)

II.

PABĖGELIAI

Naujieji ateiviai neturėtų širsti, jei kas pavadintų juos ne tremtiniais, bet pabėgėliais, išsigelbėjusiais. Apibūdinimui jų pasitraukimo iš Lietuvos šiedu žodžiai yra gana tikslūs. Savisaugos jausmų vedami, 1944 m. jie apleido tėvynę, kad išsigelbėtų iš Sovietinio teroro bei mirties. Jie dėjo tada pastangas ištrūkti, eidami į pavojingą nežinią, rizikuodami patekti svetimose šalyse į didelį vargą. Kartu jie vydlė, kad nekomunistinės valdžios šalyse likimas jiems bus palankesnis, kaip rusų okupacijoj.

Tie likusieji Lietuvoje, kurie vėliau tapo partizanais, išsiskyrė iš savųjų tarpo, iš bendruomenės nuėjo į pogrindį. Jie ryžosi paaukoti gyvybę, gindami tėvų žemę nuo įsibrovėlių, siekiančių pavergti ją. Jie ėjo mirti už savo brolius. Dėl to jiems tinka didvyrių vardas.

Pabėgėliai gi (išskyrus vieną kitą politikos veikėją) pasišalinę iš savo žemės, kad išneštų savo gyvybę ar sveikatą, kad svetur sulauktų Lietuvai sėkmingos karo pabaigos. Jie bėgo nuo vergystės, kančių, mirties. Jie traukėsi iš karo mūšių lauko. Tame išbėgime iš priešų rankų nėra nieko gėdingo bei smerktino. Vienok pabėgėliai yra tiesi priešgynybė partizanams.

Kartoju, nėra nedora pabėgti iš teroristų, pasikėsinusių pavergti, bet gėda pasilikti tokiu emigrantu, kuris praranda vidinį ryšį su savo tauta, ar jausmą jos nelaimės ir numoją ranka į bendrą tautos gerovę ribose Lietuvos valstybės. Asmeninis išsigelbėjimas iš Sovietų vergijos uždeda pabėgėliui pareigą atsilyginti tėvynei už turimą laisvę ir palyginamai neblogą darbininko materialinę būklę Amerikoje ir kitur.

Išsigelbėjusio iš Sovietų valdžios pareiga yra jungtis į lietuvišką kultūrinę bei politinę kovą už tautos laisvę ir lietuviškų jėgų stiprinimą iševijoje, dalyvauti visuomeniniame darbe ar remti jį. Kuris nejučia tos pareigos ar jos nepildo, lieka vien tik išnešusiu savo kailį pabėgėliu, nutraukusiu ryšį su okupuota Lietuva. Tik įsijungimas į kovą už išlaisvinimą Lietuvos ir į kovą už išugdymą tautiniai sąmoningos ir kūribingos mūsų jaunosios kartos pakelia pabėgėlį į kovotoją, rezistentą. Tik šiuo būdu yra atstatomas pabėgėlio ryšys ir vieningumas su tauta ir pateisinamas jo pabėgimas iš tėvynės.

Ne visi, o tik nedidelė dalis pabėgėlių dalyvauja toje aukoj. Daugumas jų stebi iš folo:

atidavę 16 vasario atvėju rinkėjams pora dolerių, dedasi atlikę pareigą. Nemažai yra tokių, kurie visai užmiršo savo išsigelbėjimo valandą iš bolševikų rankų.

Pabėgėliai yra, tartum, tautos skiedra, atplaiša. Kiekvienoj, net aukštai kultūringoje tautoj, tik maža jos dalis dalyvauja visuomenėj, t. y. domisi, sielojasi ir sąmoningai dirba jos gerovei.

Kokia lietuvių tauta, toki jos partizanai ir jos pabėgėliai. (Senovės mintytojas sakė: kokia tauta, tokia ir jos valdžia). Tie patys kultūros bruožai (tautos psichologija) yra ir partizanuose ir pabėgėliuose. Jei vokiečių naciai 1944 m. būtų neleidę lietuviams pereiti Vokietijos sieną, tai ne vienas šiandieninis pabėgėlis, gyvenęs Amerikoje ar kitur, būtų įsijungęs į partizanų eiles ir paaukojęs savo gyvybę kovoj su tėvynės priešiu. Ir priešingai. Jei kuriems vyrams, tapusiems vėliau Lietuvoje partizanais, būtų buvę lemta 1944 metais atsidurti Vokietijoje, tai jie atvykę Amerikon, nebūtų skyręsi nuo kitų pabėgėlių. Jie priešintųsi Sovietams tomis pat priemonėmis, kaip daugumas mūsų: dalyvaudami kurios nors draugijos veikloj ir duodami piniginę auką. Skirtingos sąlygos bei aplinka daro didelės, kartais lemiančios įtakos, paaukimui bei pereiagai. Galimas dalykas jie būtų pasižymėję neišvengiamoje tokioje savitarpėje kovoj, kuri nedaro garbės - iševijai, nei naudos Lietuvai? Daugumas jų pasilikio Lietuvoj (nebėgo) dėl to, kad jau tada turėjo nusistatymą organizuoti partizaninį sąjūdį arba dalyvauti partizaninėje kovoj.

Apie tai, kaip gyvena ir kuo gyvi laisvam pasauly pabėgėliai, kaip vykdo rezistenciją, nėra reikalo kalbėti: bemaž visiems matyti, kas vyksta mūsų visuomenėje. Atmintinas Kersteno rezoliucijos vykdymas parodė, kad žymi dalis pabėgėlių "nežinojo", dėl ko jie pasitraukė 1944 m. iš Lietuvos. Jie, išsigelbėjusieji iš Sovietų teroro, pasitraukė iš rezistencijos: jie atsisakė pasakyti tiesos žodį. Jie nėjo liudyti prieš okupantą.

Per 10 metų gyvenimo JAV daugumos pabėgėlių tikėjimas iševijos pasiuntinybe (misija) atstovauti pavergtai lietuvių tautai, galimybė išlaikyti lietuvių palaipsniui silpsta. Neliesdamas gausios medžiagos spaudoje šiai raidai pavaizduoti, nurašau vysk. V. Brizgio patirtį ir numatymą: "...kad ir kažin kaip besistengtume, ateis laikai, kai nei šioje, nei Pietinėje Amerikoje nebus kam giedoti lietuviškai bažnyčiose, lietuviškai dainuoti mokyklose..." (žiūr. "Draugo" sekmdieninį priedą 1959 balandžio 4 d.)

Čia drąsiai ir tiesiogiai pažvelgta Dievui ir likimui į akis

Romos centrinės gatvės vaizdas. Matyti daug automobilių ir pėsčiųjų. Romoje yra daug mažų automobilių, nes benzino galionas kainuoja beveik dolerį.

(Iš Dr. A. J. Gussen knygos "Aukšta kultūra — žiaurūs žmonės").

ir atvirai pareiškta, kas glūdi lietuvių iševio nuojautoje. Bažnyčios ganytojas numato laiką, kada liausis skambėjusi graži tautinė religinė giesmė "Pulkim ant kelių", kada lietuvių kilmės vaikai kalbės "Tėve mūsų" svetima kalba.

Industrializuoto JAV ūkio santykiai, stiprus variklis siekti lobio, mokykla, spauda, bendruomenė įtraukia pabėgėlių atsivežtus ir čia gimusius vaikus į amerikonišką gyvenimo būdą. Daugumas vaikų, skaitydami Lietuvos mokyklų vadovėlius, jau nesupranta daugelio žodžių. Jie neišgali įsivaizduoti ūkininko sodybos, tvartų su gyvuliais, kluono, klėties. Jiems nesukelia jausmų lietuvių kaimiečio darbai, rūpesčiai, jo meilė žemei, jo papročiai, prietarai, tradicijos. Visa tai atrodo jiems muziejiniiais dalykais, paimtais iš atsilikusio, vargingo žemės ūkio krašto. Tie svetimi, negyvi lietuviški daiktai ir apraiškos yra nepatrauklūs vaikams, augantiems Amerikos mieste. Tų vaikų vaikai, suprantama, turės trumpas enciklopedines žinias apie senelių tėvynę, kurios žinios jau nieko nebekalbės jų jausmams.

Nors visi žinom likimo lemtį tautinėms mažumoms JAV, tačiau nevisi tikim, kad tai turi įvykti. Dalis pabėgėlių, kurie dedasi tikrai žiną likimą ištirpti tautinėms mažumoms Amerikos katilė, jau pamažu traukiasi iš visuomeninio darbo priešintis okupantui ir tolta nuo lietuvių bendruomenės. Bet dar gausu tokių, kurių tikėjimas nugali žinią. Laukdami stebuklo, jie atkakliai dirba tautos gerovei. Pvz. besibardami jie pareigingai lipdo neįmanomą sulypdyti politinių veiksmų Vienybę ar organizuoja nesiduodančią suorganizuoti visuotinę iševijų Bendruomenę.

Mūsų himno žodžiai "vienybė tezydi", "ir šviesa ir tiesa..." "meilė Lietuvos..." neranda atgarsio: per daug sunkų uždavinį paliko mums Vincas Kudirka. Pasipriešinimo okupantui bei politinei kovai išreikšti ir lietuvių išlaikyti vienas stipriausių ramsčių yra savitarpiniai barniai, neapykantą, bet ne vienybę, tiesa, ne meilę, šviesa. Kol kursim ne-

įgyvendinamus dalykus, pakankamai turėsime medžiagos savitarpiniam susiniekinimui ir būsime gyva tautinė mažuma. Tačiau tos viešos mūsų blygybės yra laikinos. Kada lietuvių bažnyčiose giedos ir "Tėve mūsų" kalbės angliškai, nebereikės bartis nei dėl Vienybės, nei dėl Bendruomenės. Tas pat būtų, jei Lietuva atgautų laisvę.

Pabėgėliai ir partizanai turi panašių bruožų. Partizanai liko tėvynėje kovoti ginklu prieš okupantą. Pabėgėliai išėjo į laisvus kraštus priešintis (rezistuoti) komunistams žodžiu, memorandumais, "knyga, lyra". Pabėgėliai išėjo iš tėvynės, tikėdamiesi galėsį greit sugrįžti. Panašiai tikėjo ir partizanai. Ir vieni ir kiti buvo ar yra apsupti grėsmingos aplinkos. Partizanai per 5 metus buvo fiziniai sunaikinti, pabėgėliai tirpsta, iš lėto nutausdami. Partizanai ginklais žudė okupantus, pabėgėliai žlugdo ne tik komunistinį melą, bet net ir kultūrinės vertybes, kurios bent kiek pasireiškia Lietuvoje. Paskutiniai partizanų būreliai greičiausiai bus suabejoję, ar jų kova turėjo naudos tautai. Pabėgėliai pradeda suprasti, kad išėjusieji negrįžti. O jei dalis jų grįžtų, tai jie būtų tenai, vargą išvargusiems tolimi ir mažai reikšmingi.

Dėl to, kalbant apie partizanų, tenka užkliudyti ir pabėgėlius, nors vienu ir antrą kovą ir likimas tokie skirtingi, kad neleidžiama palyginti.

(Pabaiga)

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Pristatymas greitas ir garantuotas. Pas mus galima pirkti medžiagų, laikrodžių, odos, parkerių ir t. t.

OVERSEAS CARGO COMPANY

514 W. PERSHING RD.

Chicago, Ill. Tel. OA 4-9079.

Vedėjas P. Nedzinskas

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBŲ ŽMOGAUS DRAUGAS IR BIČIULIS.

K. PAUSTOVSKIJ

Keletas žodžių apie meškeriojimą

Pasakojama, jog A. Čechovas niekad nesupykdamas, kai jam prikišdavo jo literatūrinės klaidas, bet rimtai išsėisdavo, jei kas nors nepasitikėdavo jo sugebėjimais meškerioti.

Daugelis mūsų elgiasi panašiai. Mano pažįstamas, vieno Maskvos teatro režisierius, ramiai išklauso nepalankių savo pastatymų kritiką, bet išsūnėta, kai jam pasako, jog jis nemoka "pakirsti" arba pririšti kabluko.

Čia, gal būt, pasireiškia kiek vaikiškos pažiūros į tikrovę, glūdinčios mumyse net ir tada, kai sulaukiame garbingo amžiaus.

Aš esu parašęs daug įvairių knygų, bet iki šiol nenustojau vilties ir noro parašyti meškeriojimo vadovėlį. Tai turi būti meškeriojimo enciklopedija, kupina meškeriojimo poezijos ir visa ko, kas turi ryšio su žuvimis. Kiekvienas skyrelis turės būti tobulas ir vaizduoti viską, kas liečia plūdės, žuvies, meškeriojimo (pradedant žūrovais ir poetais ir baigiant pavyduoliais bei nevykėliais), upes, blizges, sūkurius ir saulės tekėjimą. Be praktiškų žinių knygoje turi būti pavaizduotas gamtos grožis. Ši knyga dar neegzistuoja, bet ji tikrai bus parašyta. O tuo tarpu aš noriu papasakoti apie paprasčiausią meškeriojimą paprasčiausią rugsėjo dieną.

Bet pirmiau reikia tarti kelis žodžius apie išlikusius kai kur plokščio galvojimo piliečius — apie pačius atkakliausius, nors nepavojingus, meškeriojimo priešus. Iš viso meškeriojimo turi daug draugų ir priešų. Priešai — šiaurys vėjas, uodai, vandens pakilimas upėse, padauzos, naikinantieji žuvis sprogimais, bobos, mėgstančios pasityčioti iš meškeriojimo ir vadinančios juos tinginių pančiais, ir, pagaliau, smalsuoliai, drumsčiantieji meškeriojimo ramybę kvailais klausimais. Bet pats įkyriausias priešas — "padorus" pilietis, laikas savo pareiga tyčiotis iš meškeriojimo ir vadinti juos keistuoliais bei pamišėliais.

O iš tikrųjų meškeriojimas — poetas ir gamtos garbintojas, didžiųjų tautinių tradicijų saugotojas.

Bet nesijaudinkime dėl "padorių" piliečių: jie nėra verti mūsų dėmesio. Grįžkime prie paprastos meškeriojimo dienos. Veiksmas vyksta rugsėjo paskutinėmis dienomis. Aš gyvenau sename mediniame name. Medžių lapai jau krinta. Kažkodėl įvairių medžių rūšių lapai krinta įvairiomis dienomis: prieš tris dienas visi sodo takai buvo nukloti klevų lapais, vakar — liepų lapais, o šiandien — raudonais juodomis gyslelėmis drebulių lapais.

Zylės švilpė sode, o naktį rudens danguje šalta šviesa švietė žvaigždės.

Vėlai naktį kažkas ėmė at-

kakliai skambinti prie vartelių. Aš atsikėliau, apsirengiau ir uždegiau žiburį. Aš gyvenau vienas tuščiam name, maždaug trijų šimtų kilometrų atstume nuo Maskvos. Kas gi atėjo pas mane naktį? Kaimo gyventojai seniai jau miegojo.

Aš atkėliau vartelius ir pamaciau tą režisierių, kurį minėjau savo pasakojimo pradžioje.

— Vis dėlto ištrūkai porai dienų iš Maskvos! — džiaugsmingai pareiškė jis. — Pameškerioti. Ruduo. O kokia puiki naktis, viešpatie! O oras!

— Na, kaip vyko kelionė?

— Puikiai! — atsakė režisierius. — Garlaviu iš Maskvos iki Novoselkų. Ant denio. Kabinos, žinoma, buvo užimtos. Novoselkuose vienas žvejys perkėlė mane į šitą Okos krantą ir kad kiek būtų prigirdęs. Kažkoks puskvapis senis. O per pievas ėjau pėsčias. Paklydau, patekau į kažkokį užkampį — visi takai užžėlę, pievos tuščios. O garlaviu plaukdamas visai negavau pamiegoti. Jaudinausi. Tik užsimerkiu ir matau: tamsus Prorvos vanduo, karklai, toks, suprantate, aitrus jų lapų kvapas, pilkas dangus, o plunksninė plūdė lėtai grimzta giliame vandenyje. Visą naktį mačiau tą plūdę, net širdis plakė! Ne, ne, aš nenoriu miego, visai nenoriu! Išgerkime arbatos ir už valandos patrauksime link Prorvos! Sutinkate?

— Žinoma, patrauksime!

Tuščiam sename name iš karto kilo triukšmas. Aš uždegiau lempas. Mudu nusiprausėme šaltu, kaip geležis, vandeniui iš šulinio. Pečiuje pyškėjo ugnis, virė arbata. O ant stalo greta duonos, dešros ir sūrio gulėjo plūdės, švinas, auksinės blizgės ir kabliukai, išversti iš režisieriaus krepšio.

Buvo dar tamsu, kai mudu išėjome iš namų. Ėmė brėkšti, dangus rytuose atrodė mėlynas. Pievos buvo apšarmojusios. Lietaus vanduo vėžė apsisitraukė permatomu ledu. Ledas lūžo, skambėdamas pa mūsų kojomis. Kvepėjo nuvytusi žolė ir karklių lapai. Danguje žemai nusviręs kabojo mėnulis. Jis beveik nešvietė. Toli ties Oka degė vieniša ugnelė.

Mišku mudu nuėjome prie Prorvos — gilios, pranykstančios girioje senos Okos vagos stačiais aukštais krantais. Juodi gluosniai stovėjo pasvirę į vandenį. Rytuose švito.

Vanduo! Jis buvo žalsvas, rudenis, tylus ir kažkuo panašus į jūros vandenį: gal mirštančių maurų kvapu, o gal savo spalva. Upė atrodė visiškai negyva: nesivartė žuvis, nebuvo nei bangų, nei lengvų plintančių link krantų, ratų. Seklumose buvo matomas tamsus, švarus dugnas.

Mudu pasirinkome vietą po skardžium, apsaugotą nuo vakarių. Vakaris visada imdavo pūsti nuo pat ryto ir pūtė iki

vidudienio. Plonos drebulės virpėjo, ir jų lapai krito į vandenį. Vandens paviršius prie krantų buvo tankiai nuklotas lapais, ir plūdės, nelyginant mažos raudonos gėlės, buvo vos matomos. Čia pat ant kranto stovėjo kažkokios nuvytusios gėlės, kurių žiedai atrodė aprūdiję nuo gailios rasos.

Keistas jausmas! Kiekvieną kartą, kai užmetu meškerę į tyliuosius vandenius, pajuntu poilsio smagumą ir kažko paslaptingo, kylančio iš upės gelmių, artumą. Šitas jausmas, tur būt, artimas laimei, bent tai sąvokai, kuri rišama su tuo žodžiu. Jau vien tik mintis, kad šiandien aš visai laisvas, kad manęs laukia diena be jokių rūpesčių, kad aš galiu niekur nesukbėdamas sekėti plūdės judesius, gėrėtis švintančia rudens diena, saulės tekėjimu mėlynoje migloje, vėjelio dvelkimu, gervių būriu, skrendančiu į pietus, ir sunkių žuvų auksiniu blizgėjimu tamsiose gelmėse — jau vien ta mintis gali būti pavaldinta laime.

O virš vandens jau plaukia karstelėję laužo dūmai, ir aš girdžiu, kaip verda ir kunkuliuoja vanduo arbatai.

Pradžioje žuvis nekibo. Bet mudviem nenuobodu. Mudviejų pasirinktą vietą galima pasitikėti: Prorva dar niekad nenuvylė mudviejų.

Štai plūdė sujudėjo, nuo jos ėmė plisti ratai, paskui ji pakrypo ir lėtai ėmė plaukti dešinėn. Ji plaukė vis greičiau ir grimzdo į vandenį. Ešerys!

Aš pakirtau. Meškerykštė sulinko, ir valas švilpdamas ėmė "piauti" vandenį. Sunki ir stipri žuvis traukė link kranto. Aš pamėginau išvilkti ją į skaidrų vandenį.

— Samtį!

Bet samčio, žinoma, mes neturėjome. Režisierius tyčia paliko jį namie, nes jis tiki prietarais, kad pasiėmęs samtį nieko nepagausi.

Krantas buvo status, ir dėl to buvo visai aišku, jog negalima išvilkti žuvis ant plono valo. Žuvis plaukė ratais, aš mačiau jos sidabrinį blizgėjimą ir supratau, kad tai ne ešerys.

— Kur gi samtis, po velnių! — pasakiau aš išsūtęs, bet, žinoma, tyliai — Vėl palikote namie?!

— Karšis! — šuktelėjo režisierius ir skubiai nusiavė batų — Nepaleiskite! Nuvarginkite jį! Mudu jį pačiupsime ir be samčio.

Režisierius nusirengė ir įlipo į vandenį. Vanduo buvo šaltas, bet jis nejuto nieko.

Pagaliau aš išvilkau į paviršių didžiulį karšį ir pritraukiau jį prie režisieriaus. Karšis pasibaidė ir vėl staiga nėrė gilyn. Tai pasikartojė keletą kartų, bet pagaliau režisierius pačiupo jį ir išmetė ant kranto.

Keršis gulėjo drėgnoje žolėje tarp gervuogių krūmų. Jis buvo riebus, šviesiai raudonas, o nuo juodų pelekių varvėjo

vanduo.

Režisierius nusišluostė šiurkščiu rankšluosčiu ir šūkavo iš smagumo — jam buvo karšta ir linksma.

Tai buvo vienintelis karšis šią dieną. Po to ėmė kibti stamboki ešeriai — kibti stipriai, užtikrintai, nutempdami plūdės į pat dugną.

oDdrZ. asviiūž 1234 5 555

O vanduo vis virė ant laužo, baigė išgaruoti, o mudu vis neturėjome laiko atsigerti arbatos — ypač gardžios šitokia vėsia rudens diena.

Apie vidudienį pragiedrėjo. Tirštas, skaisčius dangus švytėjo ties mūsų galvomis. Nekaitri saulė slinko žemai, toli nuo zenito, o Prorvos krantai suliepsnojo tokiu akinančiu raudonumu, kad mudu netekome tikrovės pajautimo. Ir aš pagalvojau, kad tokia trumpa kaip bliztelėjimas diena gali atstoti ištisus metus, praleistus asfaltiniame miestų tvankume.

Diena buvo trumpa, o gal mudviem tik atrodė taip, nes meškeriojant laikas bėga galvotrūkiais. Ant krantų jau gulė sutemos, aplinkui viskas nutilo ir tamsiame vandenyje sužibo pirmoji tolimoji žvaigždė.

Skaitytojas, žinoma, turi teisės paklausti manęs: kad gi ypatingo įvyko tą rugsėjo dieną? Kodėl aš apie ją rašiau? Šitokiems skaitytojams aš linkiu tik vieno: praleisti tokią dieną prie upės. Šitai padarę, jie nevalgins manęs tuščiais klausimais apie tai, kas įvyko. Nes supras, kad įvyko bendravimas su gamta ir pukiu mūsų rudeniui. Ar daug šitokių dienų lemta mums pergyventi? Jas lengva suskaičiuoti. Bet kiekvienas, kas yra "didžiosios meškeriojimo giminės" narys, žinoma, atjaus ir supras mane.

Vertė A. Z.

(Konstantin Paustovskij greta Šolochovo vienas iš žymiausių šių laikų Sovietų Rusijos rašytojų. Jo romanai bei stambesnės apysakos vietomis parodo, žinoma, "generalinės linijos" įtaką ir dėl to sudaro dirbtinumo įspūdį. Čia pateikiamas vieno trumpo apsakymėlio, laisvo nuo bet kokių sovietinių tendencijų, vertimas nepretenduoja į tobulumą viena dėl to, kad nelengva verčiant išlaikyti visą rašytojo kalbos grožį ir turtinę vertę, o mėgėjo.

Čia tenka pasakyti, kad K. Paustovskij beveik pasiekia A. Čechovo arba L. Tolstojaus meistriskumo, mokėdamas meniškai išvystyti paprastą siužetą be "intrigos". A. Z.).

CHICAGO SVARIAUSIAS IR
MODERNISKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

5 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, SEPT. 26, 1959

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Samb! Sviesa Chicagoje.
Redaguoja: Rita Kavolienė
Medžiagą siųsti: 1938 S. 48th Ct., Cicero, Ill.

2 METAI

NR. 37 (66)

KARTŲ TALKA

Mes — "Studentų Žodyje" — buvome vieni iš pirmųjų, pasisakiusių už *kartų kovą*. Tai mes darėme ne dėl kokių kraugerišku aistrų ar iš principinės neapykantos "viskam, kas sena". Nei mes tokie aistringi, nei tiek naivūs.

Už "kartų kovą" buvome pasisakę, viena, dėl to, kad tikėjome, jog visuomeninė ir kultūrinė įtampa tarp kartų galėtų būti svarbiu dinamizmo šaltiniu mūsų statiškoje visuomenėje; ir, antra, todėl, kad laikėme jaunąją kartą — arba bent kai kuriuos jos elementus — pajėgia ir pasiryžusia duoti kai ką naujo ir vertingo, kuo ir vyresnė karta galėtų sėkmingai pasinaudoti.

Galvojome, kad kiekviena karta yra pajėgi savai iniciatyvai visuomeniniame gyvenime.

Tos pažiūros ir šiandien tebesilaikome. Tačiau ne sykį jau turėjome atkreipti dėmesį į mūsų pačių — jaunosios kartos "kovos veiksmus", kurie, mūsų nuomone, peržengia pagėdautinas ribas.

Štai, iš vienos pusės, kai kurių socialinių mokslų studentų *nanjasis cinizmas*, kurio pagalba, pritaikius elementarias sociologijos ar psichologijos žinias lietuvių visuomeniniam gyvenimui analizuoti, sugriūva visa, kas žmogiška ar bendruomeniškai substancialu. Lieka tik mažavertiškumo kompleksai, kompensacijos, saugumo ieškojimai ir kitoki irracionalumai.

Sutinkant, kad tokių reiškinių yra: neįtaigi tai visa? Ir neįtaigi, kreipiant dėmesį tik į šiuos reiškinius, o ignoruojant, pavyzdžiui, tikėjimo, aukos ir išikimybės vertybes — arba net ir patį realybės pažinimą —, nėra padaroma žala, kurią lengva ranka daryti nėra nei žmogiškai, ne profesškai atsakinga?

Kita vertus, — mūsų politikai, kartais rašą atsišaukimus prieš vyresnės kartos neveiklumą, ją į retorinius miltus sudirbą, patys tačiau tepasiūlą lygiai tą patį, ką vyresnė karta metų metais kartojo, — ir tada didžiai nustembą, kad šitaip apdoroti vyresnieji į talką nebeateina!

Tokių ir panašių paaštrintų apraiškų akivaizdoje nebus nevietoj pasisakyti: už *kartų dvikobą kalbėjome tam, kad pažadintume dinamiškesnę kartų talką*, ir pastarojo tikslo niekada nebuvome iš akių išleidę.

Mes nesame akli vyresnės

kartos darbams ir žmogiškosioms vertybėms.

Daugeliu atžvilgių mes nuo vyresnės kartos priklausome, daug ką mes jai galime ir duoti. Mes esame pasiryžę ateiti talkon vyresnės kartos iniciatyva vedamiems darbams, jei vyresnieji pagelbės mūsų iniciatyvai.

Tai ir yra, mūsų nuomone, kartų santykių pagrindas: *kiekviena karta veikia savo iniciatyva, ir kiekviena ateina kitai talkon.* — as.

Į V Y K I A I

— *Trečiuoju "Metmenų"* žurnalo šimtininku tapo dr. *Petras Tunkūnas*. Kol kas šimtininkų sąrašė matyti tik medicinos daktarai. Nejaugi atgimsta Kudirkos laikai? Bet kur gi inžinieriai, real estate agentai ir šiaip rimti, jaunosios kartos žurnalu tikintys žmonės?

— *Apie lietuviškąjį futurizmą ir Keturius Vėjus* Chicago santariečiams kalbėjo rugsėjo 4 d. rašytojas *Juozas Švaistas-Balčiūnas*, patsai buvęs Keturių Vėjų Sąjūdžio dalyviu prieš keturiasdešimt metų.

— *Rytinių pakraštėjų* Santaros-Sviesos suvažiavime rugpiučio pabaigoje paskaitas skaitė *Vincas Trumpa* — apie "Intelektualinį baikštumą sovietijoje ir Lietuvoje" ir Algimantas Šalčius. Pastarojo diskusinė tema buvo kultūriniai ryšiai su Kraštu.

— *Chicagiečiai studentai* raginami susidomėti Aukštąsiais Pedagoginiais Lituanistikos Kursais, kurie akademinio principu pravedami Chicagoje. Kursų temų sąrašė esama ir labai įdomių bei aktualių dalykų: naujoji lietuvių literatūra okupuotoje Lietuvoje ir tremtyje, Lietuvos kultūros istorija ir t. t. Norintieji gauti informacijų prašomi kasdien po 6 val. vak. skambinti telefonu Vincennes 6-7624.

— *Sj sekmadienį*, rugsėjo 27 d. Chicago santariečių literatūrinė sekcija turės pirmą susirinkimą šiais mokslo metais. Kazys Alminas skaitys naują novelę, o Zina Katiliškienė apžvelgs jaunuosius pokarinius vokiečių rašytojus. Norintieji sekcijoje dalyvauti santariečiai — ar kiti studentai — prašomi skambinti R. Kavolienėi, TO 3-8461.

— *Neoficialiai girdėti*, kad pirmasis NN*Metmenų* žurnalo numeris jau atiduotas spausdinti.

— *Pirmaisiais "Metmenų"* žurnalo prenumeratoriams,

VYGANDAS

PARTIZANAS

*Iš nakties einu aš amžinu keleiviu,
Tik ne naktį pražūtingą jums nešu:
Jums aš dieną kaip žemčiūgas blaivią
Per kraujuotą žemę dovanų nešu.*

*Vyto rožės. Gojuos jovarai nuvyto.
Mirę kūnai krito į bedugnę gilią.
Ašėjau per žemę klystkeliais išvytas,
Lyg tas vyšnios žiedas soduose pražilęs.*

*Jauni kūnai krito į bedugnę juodą,
Juodas kryžius krito ant saulėto ryto.
Aš tą kryžių nunešiau per aštrų gruodą,
Kad kiti atėję staubo nematytų.*

*Kad kiti atėję žemėj džiaugsmą rastų,
Vietoj kapinynų bręstančius javus.
Kad neslėgtų skurdas mūsų gimtą kraštą,
Kaip šis kryžius šiandien slegia man pečius.*

*Nors einu per žemę amžinu keleiviu,
Bet žibintais kruopščiai kryžkeles puošu.
Jums aš dieną kaip žemčiūgas blaivią
Per kraujuotą žemę dovanų nešu.*

Siberas, 1955 m.

ŠAUKIAMAS KNYGOS DARBUOTOJŲ PASITARIMAS

Lietuviškai knygai tremtyje menkėjant ir tiražui vis mažėjant, Spaudos b-vė RŪTA imasi iniciatyvos sušaukti knygos darbuotojų — rašytojų, leidėjų ir knygų platintojų pasitarimą dabartinės knygos padėčiai aptarti ir paieškoti būdų pakelti jos lygį.

Pasitarimas vyks korespondenciniu būdu šia darbotvarka:

1. Lietuviškos knygos dabartinė padėtis

įmokėję po 4 dol., tapo new-yorkietis studentas Dominikas Nargėlė ir chicagietis Edvardas Kaminskas. Už šią prenumeratą skaitytojai gaus keturis storokus žurnalo numerius. Atskirai perkant, kainuos brangiau.

— *Jurgis Sapkus* buvo išstątes savo darbų Evanstono meno mugėje.

— *Gavusieji "Metmenų"* anketą, prašomi nedelsiant ją atsakyti.

a) knygos tikslas

b) kiekybė ir kokybė
c) platinimas.
2. Lietuviškos knygos tremtyje sumenkėjimas

a) sumenkėjimo priežastys
b) turinys
c) apipavidalinimas ir kaina.

3) Būdai lietuviškos knygų lygiui pakelti
a) turinys
b) apipavidalinimas ir kaina

c) platinimas
d) kiti būdai.
4. Sugestijos ir išvados.

Kviečiame visus lietuvius, kurie konkrečiai prisideda prie knygų leidimo — rašytojus, leidėjus, platintojus ir, kurie sielojasi jos likimu — kultūrininkus, inteligentus ir skaitytojus šiame pasitarime dalyvauti. Užsiregistruoti iki š. m. spalio 15 d. prisiunčiant savo adresą, kontaktą su knygomis (rašytojas, leidėjas, platintojas, kultūrininkas) ir vieną dolerį korespondencijos išlaidoms apmokėti.

Visais reikalais adresuoti: RŪTA, 89 Napier St., Hamilton, Ont.

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS IR SINCLAIR GAZOLINAS

LYGINIMAS, DAŽYMAS, TAISOMI IR REGULIUOJAMI (TUNE-UP) MOTORAI, STABDŽIAI: KEIČIAMOS DALYS IR T. T.
Darbas atliekamas patyrusių mechanikų. Dirbtuvė atidaryta nuo 8 val. ryto iki 6 val. vak. šeštad. iki 12 val. dieną, sekmad. uždaryta.

1934 W. 59th Street Tel.: GROvehill 6-9136
M. ČESAS

\$500 iki \$1500 nuolaidos ant naujo 1959 Chrysler - Plymouth - Imperial

Daugybė gerų visų išdirbysčių vartotų automobilių.
Galima nupirkti be pinigų — išsimokėjimais.

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

"U WILL LIKE US"

CHRYSLER - PLYMOUTH - IMPERIAL - TRIUMPH
SALES — SERVICE

4030 Archer Avenue -- Tel.: Virginia 7-1515
Didžiausia ir teisingiausia lietuvių automobilių įstaiga.

Kas iš mūsų rūpinasi etika?

Etika yra vadinamas doros mokslas, arba dar kitaip sakant — mokslas apie moralę, dorovę. Ne vienam kartais tenkama išgirsti, kad toks ir toks žmogus nesilaikęs etikos. Tai gi kitaip sakant, kas nesilaiko etikos, tas jau nesąs dorovingas žmogus. Dabar yra susidariusi ir lietuvių tarpe draugija, kuri save vadina "Laisvų lietuvių etinė draugija" ir kuri kartas nuo karto išsiuntinėja įvairiems žmonėms mašinėle surašytus savo raštelius. Šios draugijos būstinė yra Kalifornijoje. Ant siunčiamų tų raštelių būna dar padėtas jų adresas ir angliškas draugijos pavadinimas, būtent: Freethinkers Society, 933 — 9th Ave, San Diego 1, Calif. Žiūrint į tokį pavadinimą lietuviškai reikėtų vadinti ne etine, bet laisvamanių draugija.

Tokia Freethinkers Society buvo įsikūrusi Amerikoje daugiau kaip prieš šimtą metų pagerbti anglų rašytojui T. Paine (1737—1809), kuris atvykęs į Ameriką, mirė New Yorke. Po kiek laiko ir pati draugija nustojo gyvavusi, bet kai dabar tą pavadinimą pažymi "laisvų lietuvių etinė draugija", tad atrodo, kad tokiu vardu ta senovės draugija dar nesanti išnykusi.

Norint tos "laisvų lietuvių draugijos" veiklą pažinti, manau, jog užteks trumpai pagvildinti paskutinį jos raštelį, pavadintą "Apžvalga" ir surašytą šių metų rugpiūčio mėn.

Pirmiausia toj "Apžvalgoj" pajudinama Lietuvių rašytojų draugija, ir draugijos nariai yra vadinami "moronais". Žodis "moronas" gal ne visiems suprantamas, tad čia aš trumpai paaiškinsiu, būtent: kas iš suaugusių žmonių galvoja kaip koks nors vaikėzas arba protauja lyg būtų suvaikėjęs, tad jau toks žmogus yra "moronas" (arba "moronikas").

Toj "Apžvalgoj" etinė draugija apie mūsų rašytojus atsiliepia taip:

"Vieton gelbėję lietuviams nusikratyti prietarus ir parazitus — kunigus, redakcijose sėdinčius proto prostitutus, Vlike ir Alte susibūrusius žulikus — nūdien Lietuvių Rašytojų D-jos "inteligentai" susirietę garbina visais atvejais komunistams lygius išgamas — Vaižgantą, Miluką, Baranauską, Wolonchewskį, Grigaitį, Kairį — ir tarp savęs riejausi už tokį tuščią maišą, kaip "Penki stulpai turgaus aikštėje". Ir, be abejonės, jie jaučia, kad taip elgtis yra ir inteligentiška, ir kultūringa, ir net patriotinga".

Dėl visur pasireikusių protestų Chruščiovo atvykimo atveju šioji laisvų lietuvių etinė draugija parodo, kad ir jai, kaip sakoma, išlenda yla iš maišo, nors vienoj kitoj vietoj užsipuola taip pat ir ant komunistų. Šiai etinei draugijai atrodo, kad Chruščiovo pasitikimas turis būti draugiškas,

Ji taip savo "Apžvalgoj" rašo: "Čia yra niekas daugiau, kaip tik džentelmeniškumo gestai. Tik laukinių ir nekultūringų tautų žmonės gali pakviestą svečių užleisti šunimis. Būtų visai kitas dalykas, jei Chruščiovas atvažiuotų Amerikon niekieno nekviestas. Tada prezidentui ir viceprezidentui niekas negalėtų išmėtinėti, kad jų nekviestą svečių vengrai ir kitų tautų bolševikų budelių nuskriausti žmonės pasitiko įžeidžiančiu elgesiu".

Visokius katalikų bažnyčios vadus tie etinės draugijos žmonės vadina Vatikano chameleonais. Paprastai gyvenime vadinami chameleonais tie asmenys, kurie keičia savo pažiūras naudingumo sumetimais.

Apie kitus ir tautininkus toji etinė draugija šitaip sudrožia:

"Kaip marksinių banditų, taip ir tautininkų rietenos parodo tik tą, kad šitų gangsterių snukiai vienam lovy jau neišsitenka. Jie riejausi ne dėlto, kad jie turėtų kokį nors aukštą gyvenimo idealą ar dorovės principą apginti, o tik dėlto, kad daugiau ėdalo savo pusėn pasizerti".

Apie visų mūsų organizacijų žmones šioji etinė draugija tokią santrauką duoda:

"Jie kalba apie Lietuvos laisvę tik už pinigą, o ne dėlto, kad jie turėtų Lietuvai patriotinę meilę. Kada visuomenė nustos davus jiems pinigą, tada automatiškai jie nustos tauzinti apie Lietuvą ir jos likimą".

Trumpai iškėlęs aikštėn tos "laisvų lietuvių etinės draugijos" pažiūras į visą mūsų dabartinę veiklą, noriu čia priminti, kad Lietuvoje 1924 m. dr. J. Šliupo iniciatyva buvo įsteigta "Etinės kultūros draugija", bet josios metmenys nieko bendra neturėjo su dabartine Kalifornijos "laisvų lietuvių etinė draugija". Vadinas, tų etikų visokių yra. Šiais laikais ir rusų komunistai savo raštuose dažnai pasisako apie savo etiką. Ir kai buvo leidžiama Lietuvoje "Dabartinės lietuvių kalbos žodynas", tad šiame žodyne žodį "etika" dar paaiškina taip, kaip patys rusų komunistai, būtent: "Tarybinės socialistinės etikos aukščiausias dorovinis principas ir kriterijus yra kova dėl komunistinės visuomenės sukūrimo". Tai gi tas, kuris deda pastangas sukurti komunistinę visuomenę ir jo pastangos susideda iš smaugimo tų žmonių, kurie yra priešingi komunizmui, visiškai prisilaiko tosios etikos.

Aš čia paliečiau tą "laisvų lietuvių etinę draugiją" dar dėl to, kad jos visų raštų išraiškų stilius visiškai yra panašus į tų išraiškų stilių, kurį teko pastebėti prieš 15 metų išleistoje knygoj vokiečių kalba, kuri buvo pavadinta "Bala". Toji knyga buvo kitų vadinama romanu. Žodis "bala" vokiečiams nėra suprantamas, bet

visas tas vokiškai atspausdintas romanas buvo pavadintas lietuvišku vardu, tur būt, dėl to, kad be tiesioginės šio žodžio "bala" reikšmės (pelkė, raistas, klanas) galima dar pavartoti kaipo keiksmo ar nepasitenkinimo žodis. Pavyžiui, jei pastebima kur kokia netvarka, tad sakoma: "Palaida ten bala". Jei norima pabrėžti, kad tegul būna viskas daroma taip, kaip kas nori, tad pasakoma: "Bala jo nematė". Jei apie ką niekas nežino, tad pasakoma: "Bala jį žino". Tai gi norint gražiai nusiukeikti, žodis "bala" galima visai pavartoti.

Šitą knygą "Bala" man buvo įbrukęs Kaune 1944 m. pradžioj vokiečių knygyno pardavėjas, kuris buvo pasakęs, kad labai gražiai viskas parašyta, ir dar pridūrė, kad Vokietijoj, kur buvo sandėly šita knyga sukrauta, buvo išmesta iš amerikonių lėktuvo bomba ir nemaža tų knygų buvo sunaikinta. Kai teko man šią knygą perskaityti, tad tik tose vietose, kur aprašoma gamta arba šiaip trumpi pasikalbėjimai su kaimo mergučelėmis apie gėles ar uogas, gana gražiai buvo apipasakojama, bet kai imama pasakoti apie lietuvių veikėjų visokius darbus, tad viskas lygiai taip narpliojama, kaip dabartiniuose "laisvų lietuvių etinės draugijos" rašteluose. Mūsų "Lietuvių Enciklopedijoj" apie tą knygą "Bala" trumpai yra taip pasakyta: "A. Mikonio 1943 m. vokiškai išspausdinta "Bala", kur bauriai atvaizduojamas nepriklusomos Lietuvos gyvenimas".

Tad maždaug tą pat dabar galima pasakyti ir apie "laisvų lietuvių etinę draugiją", kuri bauriai atvaizduoja Amerikos lietuviškų organizacijų veiklą. Čia nurodytas A. Mikonis, arba Antas Mikonis, buvo

Antano Mikalausko, teisininko, g. 1907 m. II. 5 d., slapyvardis. Jis 1937 m. Berlyne buvo gavęs daktaro laipsnį. 1931—33 m. jis buvo Klaipėdos gubernatūros spaudos referentas; 1937 m. — Kaune Užs. Reikalų Ministerijoj dirbo.

Dabar vis dėlto susidaro keistas reiškinys, kad ir šiais laikais mūsų visokie veikėjai užpuolami lygiai taip, kaip toje "Baloje". Ir įdomu būtų žinoti, kas iš tikrųjų visa tai dabar daro?

A. Kelmutis

"NAUJIENOSE" gali rašyti kiekvienas ir apie viską.

Budrikas 48 metus prekyboje

Dėkoja kostumeriams už pirkimą mūsų lietuviškoje įstaigoje.

Kviečiame širdingai ir ateityje pirkti pas mus reikalingų namams daiktų: baldų, televizijos aparatų, elektrinių reikmenų, brangenybių, stereosoninių fonografų.

Užtikriname gerą prekių kokybę, mandagų patarnavimą ir prieinamas, žemesnes, kaip kitur, kainas.

Budrik Furniture

3241 So. Halsted Street
CALUMET 5-7237

Atdara pirmadienių ir ketvirtadienių vakarais iki 9:00 val.

Budriko radijo programos transliuojamos iš WHFC, 1450 kil. radije stoties sekmdieniais 45 minutes nuo 2:15 val. popiet. Dainų, muzikos, mįslių kontestai.

NELAUKITE - RYTOJ GALI BUTI PERVELU!

Jei norite užtikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalsukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polišą per mūsų kompaniją. Nelaimel litikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: Central 6-5208

Generaliai Agentai Šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

ARISTOKRATĖ

(Chruščiovas ne Holivude, o "socialistinės" tėvynės teatre)

Aš, mano broliukai, nemėgstu bobų, kurios skrybėlėtos. Jei boba skrybėlėta, jei josios kojintės feldekosinės, arba josios rankosė mopsiu-kas, arba jinai su auksiniu dančiu, tai tokia aristokratė man visiškai ne boba, o plika vieta.

O savu laiku, aš, iš tikrųjų, viena aristokratė žavėjau. Vaikščiavau su ja ir į teatrą vedžiavau. Teatre tatau viskas ir įvyko. Teatre jinai ir atskleidė visą savosios ideologijos tūrį.

O susitikau aš su ja namų kieme. Susirinkime. Veiziu, stovi tokia fria. Kojinaitės, auksuotasis dantis.

— Iš kur, — sakau, — tu, piliete. Iš kurio numerio?

— Aš, — sako, — iš septinto.

— Labai prašau, — sakau, — gyvenkite.

Ir iš karto jinai kažkaip man baisiai patiko. Padažnėjau aš pas ją. Į septintąjį numerį. Būdavo, ateinu, kaip oficialus asmuo. Vadinasi, kaip pas jus, piliete, vandenteikis ir išvietė? Veikia?

— Taip, — atsako, — veikia.

Ir pati siaučiasi veltine skara ir daugiau ne mur-mur. Tik tai akimis karmo. Ir dantys burnoje blizga. Vaikščiavau aš pas ją mėnesį — priprato. Ėmė smulkiau atsakinėti.

Taigi, vandenteikis veikia, dėkui jums, Grigorijau Ivanovičau.

Toliau — daugiau, ėmė mudu gatvėmis vaikščioti. Išeinam į gatvę, o jinai liepia už parankės imti. Imu ją už parankės ir velkuos, tarsi, lydeka. Ir ką sakyti — nežinau, ir liaudies akivaizdoj neįauku.

Na, o kartą jinai man ir sako:

— Ką jūs, sako, mane vis gatvėmis vedžiojate? Netgi galva apsisuko. Jūs gi, sako, kaipo kavalierius ir prie valdžios, nuvestumėt mane, pavyzdžiui į teatrą.

— Galima, — sakau.

Ir kaip tik tai sekančią dieną komjačėika atsuntė bilietus į operą. Vieną bilietą gavau aš, o antrą paaukojo šaltkalvis Vaska.

Į bilietus aš nepažiūrėjau, o jie įvairūs. Katras mano — apačioje sėdėti, o katras Vaskos — net pačioje galiorkoje.

Štai mudu ir nuėjom. Atsisėdom į teatrą. Jinai atsėdo ant mano bilieto, o aš — ant Vaskos. Sėdžiu palubėje ir nė bieso nematau. O jeigu palinkstu per barjerą, tai ją matau. Nors blogai. Ilgėjaus aš, ilgėjaus, žemyn nuėjau. Veiziu — antraktas. O jinai antrakte vaikščioja.

— Labas, — sakau.

— Labas.

— Įdomu, — sakau, — ar veikia čia vandenteikis?

— Nežinau, — sako.

Ir pati į bufetą braunas. Aš

paskui. Vaikščioja jinai bufetu ir į priestalį žiūri. O ant priestalio dubuo. Dubenyje pyragaičiai.

O aš, kaip tasai žąsinas, kaip tai neskerstas buržujus aplinkui ją vingiuoju ir siūlau:

— Jeigu, — sakau, — pageidaujate vieną pyragaitį suvalgyti, tai nesivaržykite. Aš užmokėsiu.

— Mersi, — sako.

Ir staiga paleistuvinga eisina prie dubens ir čiupt su kremu ir ėda.

O pinigų pas mane. — katino priverkta. Daugų daugiausia, tai trims pyragaičiams. Jinai valgo, o aš nerimastaudamas kišenėse graibaus, ranka žiūriniu, kiek pas mane pinigų. O pinigų — pašvilpk pro nosį.

Suėdusi su kremu, jinai čiupt antrą. Aš net krioktelėjau. Ir tyliu. Griebia mane toks, toksai buržuaziškas gėdingumas. Vadinasi, kavalierius, o bepinigis.

Aš aplinkui ją vaikščioju, tarsi, gaidys, o jinai kvatoja ir komplimentų geidauja. Aš sakau:

— Ar ne metas mudviem į teatrą sėsti?

Gal būti, skambino.

O jinai sako:

— Ne.

Ir ima trečiąjį.

Aš sakau:

— Tuščiomis — ar neperdaug? Gali išpiktinti.

O jinai:

— Ne, — sako, — mes pa-pratusios.

Ir ima ketvirtąjį.

Čia man smogė kraujas į galvą.

— Dėk, — sakau, — užpa-kalin!

O jinai išsigando. Atvėrė burną.

O burnoje blizga dantys.

O man, tarsi, vadelė pavuo-degin būtų patekusi.

Vis vien, galvoju, dabar man su ja ne vaikštytė.

— Dėk, — sakau, — velniop!

Padėjo jinai atgal. O aš sakau šeiminkui:

— Kiek iš mūsų už suvalgytus tris pyragaičius.

O šeiminkas laikosi indiferentiškai — durneliu dedasi.

— Iš jūsų, — sako, — už suvalgytus keturis pyragaičius tatau tiek.

— Kaip, — sakau, — už keturis?! Kai ketvirtasis yra dubeny.

— Ne tai, — atsako, — nors jis yra dubeny, bet įkandis įvykdytas, ir pirštu suglemštas.

— Kaip, — sakau, — įkandis, susimildami! Tatau juokingos jūsų fantazijos.

O šeiminkas laikosi indiferentiškai — priešais valgomąją rankomis sukioja.

Na, liaudis, žinoma, susirinko. Ekspertai. Vieni sako

— įkandis įvykdytas, — kiti

(Tęsinys 11-me psl.)

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 ligi 12 val. iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 10 ligi 1 val. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telef.: PROspect 8-3229
Rezid. telef.: WALbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEŽIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-9 tiktai antradieniais ir penktadieniais. Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. C. K. BOBELIS

Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel.: PROspect 6-1795
2300 W. 51st St., Chicago, Ill.
Oakley Medical Arts Bldg.
arba
434 Algona Ave., Elgin, Illinois
Tel.: OWens 5-0533
Valandos pagal susitarimą.

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezidencija: HEMlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9. Antrad. nuo 1-5. Trečiad. ir Šeštadienį tiktai susitarus.
PR 6-1795, rez.: Batavia, Ill., 4287M1

DR. JONAS G. BYLA

nervų-smegenų ligos, chirurgija
OAKLEY MEDICAL BLDG.
2300 West 51st Street
Valandos tik pagal susitarimą.

Ofiso telef.: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244

DR. T. DUNDULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 2 iki 4 po pietų. Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867

DR. BR. GAŽIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniais 1-4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 1-4 po pietų ir 6-8 vakaro.
Trečiad. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso tel.: PORTsmouth 7-6000
Rezid. tel.: REpublic 7-9199

GRovehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juska

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso telef.: GA 5-4800
Rezidencijos: GA 3-6630

Dr. Gražina-Irena KAGANIEC

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ VIDAUS LIGOS
10002 SO. KEDZIE AVENUE
Kasdien 4-7. Šeštadieniais 2-5. Trečiad. ir kitu laiku tik susitarus.

Tel.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro. Trečiadieniais uždaryta. Šeštadieniais 12-4 val.

Ofiso telefonas: LAfayette 3-3210
Jei neatsiliepiate šaukite KEdzie 3-2868

Dr. Emily V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-3:00 Daily afternoons.
Vakarais: pirmad., antrad., ketv nuo 6-9. Trečiadieniais tik susitarus.

Tel. ofiso: HE 4-1202; rez. PR 6-4732

DR. A. MACIŪNAS

CHIRURGAS
2454 W. 71st ST. (71st ir Campbell)
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 popiet, antrad. ir penktad. 5-8 val. vak.

DR. MARGERIS

grįžo iš Lietuvos ir priima ligonius nuo 2:00 iki 4:00 val. po pietų ir nuo 6:00 iki 7:00 val. vakaro kasdien, išskyrus sekmadienį.
3325 SO. HALSTED ST.
YArds 7-7299

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700

Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštad. nuo 9-11 val. ryto ir nuo 2-4 val. po pietų. Trečiadieniais uždaryta.

Dr. Juozas PAUKŠTYS

DANTŲ GYDYTOJAS
4063 ARCHER AVENUE
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 popiet, 7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12. Trečiadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-9499 — Namų BE 3-7786

DR. M. STRIKOL

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Valandos tik susitarus.
PROspect 6-1930

Telef. ofiso: Clifffside 4-2896

Rezidencijos: WALbrook 5-3099

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET (kampas 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų. Šeštadieniais 2-6 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PROspect 8-1223 arba TR 3-5577
OFISO val.: pirmad. 8-10 val. vakaro, antrad., trečiad. ir penktad. 6-9 v. v., šeštadieniais 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS

CHIRURGAS
2458 WEST 71 STREET
Ofiso telef.: HEMlock 4-2123
Rezid. telef.: Gibson 8-6195
Priėmimo val.: Pirm., Antr., Ketv. ir Penkt. 2-4 val. ir 6-8 val. Trečiadieniais ir šeštadieniais nepriima ligonių.

C. Z. VEZELIS

DANTŲ GYDYTOJAS

4645 SO. ASHLAND AVE. YA 7-2244

Val.: nuo 9 iki 12, nuo 1 iki 5, nuo 6 iki 8. Trečiadieniais uždaryta.

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez.: PR 6-4250

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31-os gatvės)
Priėmimo val.: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Šeštad. 1-4 val. po pietų. Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bاندازai, Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1. ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, Opt.

4455 SO. CALIFORNIA YA 7-7381
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
Valandos: 10 ryto iki 8 val. (trečiad. uždaryta), šeštad. 10 ryto iki 2 p. p.

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS

25 metų patyrimas

Tel.: YArds 7-1829

Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso.

Ofisas ir Akinių Dirbtuvė 756 WEST 35th STREET

Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Treč. uždaryta. Penkt. ir šeštad. 10-2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

Dr. Kazimieras

MICHEL

Optometristas-Orthoptistas

Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Įdeda netikrą — artificialę akį pagal sveiką. Tikrina klausą ir pagelbsti negirdintiems. Praktikuoja per 39 metus. Kalba lietuviškai.

4654 SO. ASHLAND AVENUE

Telefonas: YArds 7-6616

help your HEART FUND help YOUR heart

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

— SATURDAY, SEPT. 26, 1959

KNYGU LENTYNA

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

Sudaro: Lietuvių Bibliografinė Tarnyba
(Adresas: Lithuanian Bibliographical Service,
1132 N. Walnut St., Danville, Ill.)

NR. 9

1958 — 1959 m.

XI—XII m.

LIETUVIŲ KNYGA TREMTYJE

1945—1949 metų bibliografija

Sudarė: A. Ružanec-Ružancovas (1132 N. Walnut St., Danville, Ill.)
ir B. Kviklys (5747 S. Cambell Ave., Chicago 29, Ill.)

SVARBI PASTABA: Per klaidą šios bibliografijos Nr. Nr. 109—154 buvo praleisti ir skelbiami iš naujo.

- Bardauskas, Anupras (1881 8 24 -) kun: **Viešpatie, pasigailėk mūsų!** Išeivių maldų knygelė Spaudai parengė Kun. A. Bardauskas Lietuvių Katalikų Kolonijos Kapeleonas, Poessneck/Ther., Leo - Pra - Dono leidykla, Riedl - Verlag Gunzenhausen, 1945. Virš., 132, 4 nmm. p. 84x117 mm 109
- **Viešpatie, pasigailėk mūsų!** Poessneck/Thuer., Leo - Pra - Dono leidinys, sp. Gerold - Druck. 1945. Virš., 132, 2 nmm. p. 75x102 mm (II laida) 110
- Pastaba: Šios dvi knygelės išspausdintos amerikiečių užimtoje Tiuringijos srityje, kuri vėliau buvo perleista sovietams.
- Bartkus, Feliksas (1894 10 10 -): **Būk mums malonus**, Sekmadienų bei šventadienių šv. mišios ir lietuvių katalikų dažniausiai vartojamos maldos bei giesmės. Paruošė Kan. D. F. Bartkus. Stuttgart, Lux, sp. Schwabenverlag, 1948. Virš., XXXII, 413, 3 nmm. p. 95x148 mm 10000 egz. Lotynų ir lietuvių kalbomis. Rec: Bagdanavičius, V. kun. Žiburiai 48/31,5 111
- **Liturginės šm. mišios.** Ištrauka iš Kan. Dr. F. Bartkaus maldaknygės "Būk malonus". Stuttgart/Wuertt., Lux, sp. Schwabenverlag, 1. 1948. 30, 2 nmm. p. 111x169 mm Lotynų ir lietuvių kalbomis 112
- Burkus, Jonas (1913 12 3 -): **Mazųjų dienelės.** Paruošė Jonas Burkus. Iliustravo Stf. Statkevčiūtė. Dillingen, Printed by Manz, 1948. Virš., 63, 1 nmm. p., iliustr. 148x204 mm DM 1.80 113
- **Sv. Rožančiaus Karalienė Fatimoje.** (II laida). Dillingen, Typis Manz, 1946. II. 16 (išleista 1947). 8 nmm. p., iliustr. 76x115 mm 21000 egz. RM 0.40 114
- Graudūs verksmai.** (Vak. Vokietija), sp. npž. II. 1946. 15, 1 nmm. p. 92x39 mm 115
- Graudūs verksmai.** Vyskupo A (ntano) Baranausko (1831 1 17 - 1902 11 26) vertimas. Perspausdinta Dillingene, sp. npž. 1946. 16 p. 76x112 mm 116
- Išpažintis vokiškai.** (Vak. Vokietija), sp. npž. (1949). 1 nmm., 11 p. Apr. B. Kviklys 117
- Yla, Stasys (1908 1 5 -): **Apšauk Aukščiausias Lietuvių maldos ir giesmės.** (Ravensburg), išleido kun. Ant. Juška ir Ant. Urbonas, sp. npž. 1945. Virš., 155, 1 nmm. p. 80x115 mm (RM 5.00) 118
- **Lietuvių maldos ir giesmės.** Parengė kun. St. Yla. Iliustravo dail. T(elesforas) Kulakauskas (1907 9 7 -). Ketvirtoji laida. Detmold, Aitvaras, Technikinė spaudos priežiūra poligr. jm. "Vaizdas" sav. Kapočiaus Jono. 1946. Kieti virš., 122, 6 nmm. p. 72x103 mm 119
- **Marijos garbė.** Papildytas atspaudas iš "Aukos" Nr. 4. Kirchheim - Teck, išleido L. T. Sielovados sp. skyrius, sp. 1949. 32 p. Apr. Draugas 50/32, 6. Rec: Prunskis, J. dr. — ten pat 120
- Karys katalikas** (ištraukos iš kun. kan. Adolfo Sabaliausko (1873 8 23 - 1950 1 14) maldaknygės, 4. leidimo. Niederhofen ties Leutkirchu, sp. raš. maš. pro kalke. 1945 m. rugpiūtis. 16 p. 75x102 mm 121
- Kristau, kuris laimini žmones ramybėje, pasigailėk mūsų!** (Dillingen, sp. Manz, 1948). 4 nmm. p., iliustr. 75x105 mm 122
- Lechavičius, Juozas (1906 5 27 -): **Giesmės - Poteriai** Išakymai Sakramentali Dorybės Paruošė Kun. J. Lechavičius. Dillingen, sp: Ludwig Auer, Donauwoerth. 1946. Virš., 64 p. 74x100 mm RM 1.20 123
- Lietuviams vaikūčiams tremtyje.** Germany D. P. Camp. Siunčia: Būsimieji kunigėliai, vaikūčių mylėtojai. 13a Eichstaett/Bay A 19. Eichstaett, paruošė lietuvių klerikų būrelis Eichstaetto kunigų seminarijoj, raš. maš. ir sp. rotat. 1947 m. gegužės mėn. Antrasis neperiodinis leidinėlis. Virš., 58 p., iliustr. 146x207 mm 124
- Lietuvos Kryžiaus Keliai.** Privaciam vartojimui. (Vak. Vokietija), raš. maš. ir sp. rotat. (1947). 16 p. 106x152 mm 125
- Liturginės mišios.** (Ateitininkų biblioteka Nr. 3). (Vak. Vokietija), raš. maš. ir sp. rotat. 1946. Aprašė Moksleivių Ateitininkų S-gos Centro V-ba. 126
- Novena į šventąjį Kazimierą.** Įžanginis žodis ark. J(uozapo) Skvirecko (1873 9 18 -) ir vysk. V(incento) Padolskio (1904 4 21 -). Stuttgart, Lux, sp. 1949. Virš., 16 p. 75x115 mm Apr. B. Kviklys 127
- Tadarauskas, Juozas (1913 10 23-): **Eik pas Jėzų.** Maldų knyga. Rašė St. Th. Lic. (Stockholm, Švedija), sp: Benziger & Co. A. G. Einsiedeln (Zuerich, Šveicarija). 1947. Virš., 80 p., iliustr. 82x124 mm 128
- Taikos Karalienė.** (Mueldorf, kun. A. Vembrės leidinys, sp. A. Bartl. 1946). 4 p., iliustr. 70x114 mm 129
- Vembrė, Mykolas (1904 1 5 -): **Išpažintis vokiškai.** Mueldorf, sp: Bartl. (1946). 4 nmm. p. 102x114 mm Lietuvių ir vokiečių kalbomis 130
- Ziūraitis, Tomas (1915 3 18 -): **Tomas Ziūraitis, O. P. Nevystančios Rožės.** Šv. Rožančius ir gyvenimas. Antras pataisytas ir papildytas leidimas. Stuttgart, Rankraščio teisėmis išleido Tėvai Dominikonai Stuttgart'e, sp: Schwabenverlag. 1948. Virš., 87, 1 nmm. p. 102x142 mm Rec: —tis Lietuvių Žodis 48/35, 3; — Žiburiai 48/51, 4 131
- 25 Pastoralinė teologija — Oeuvres pastorales — Pastoral theology**
- Gegužės mėnesiui pastoracinė instrukcija Nr. 9.** Kirchheim - Teck, III Popiežiaus misija, Tautinis delegatas lietuviams Vokietijoje ir Austrijoje, sp. npž. 1947 m. balandžio 15 d. 4 nmm. p. 215x305 mm 132
- Jansens, Joannes Bapt., Jėzaus Draugijos generolas: **Maldos apaštalavimo direktoriams ir promotoriams.** Dillingen, Do, als Manuscript Gedrukt, sp: Manz. (1947). 4 nmm. p. 150x210 mm 133
- Kapočius, Feliksas (1895 5 31 -) kan: **Apastališkojo Sosto delegato lietuviams, gyvenantiems Vokietijoje ir Austrijoje pastoracinis laiškas katalikiškosios akcijos atgaivinimo reikalui.** Kirchheim - Teck, sp. npž. 1946. IX. 29. 2 nmm. p. 213x300 mm 134
- **Gegužės mėnesio pabaigai.** Pastoracinė instrukcija Nr. 19. Kirchheim - Teck, Popiežiaus Misija, Tautinis delegatas lietuviams Vokietijoje ir Austrijoje, sp. npž. 1948 m. gegužės 10 d. 2 nmm. p. 210x300 mm 135
- **Pastoracinis laiškas Lietuvos nepriklausomybės 30 m. sukak-**

- ties proga.** Kirchheim - Teck, Popiežiaus Misija, Tautinis delegatas lietuviams Vokietijoje ir Austrijoje, sp. npž. 1948 m. vasario 16 d. 6 nmm. p. 155x220 mm 136
- **Popiežiaus Pijaus XII vainikavimo sukakčiai.** Pastoracinė instrukcija Nr. 12. Kirchheim - Teck, Popiežiaus Misija, Tautinis delegatas lietuviams Vokietijoje ir Austrijoje, sp. A. Gottliebs & J. Osswalds. 1948 m. kovo 1 d. 4 nmm. p. 210x305 mm 138
- **Sv. Sosto Delegato lietuviams Vokietijoje ir Austrijoje pastoracinis laiškas vasario 16 proga.** Kirchheim - Teck, švento Sosto delegatas lietuviams Vokietijoje ir Austrijoje, sp. npž. 1947 m. sausio mėn. 25 d. 2 nmm. p. 208x302 mm 139
- Katalikiška akcija.** Tekste 3 schemos. Kirchheim - Teck, Leidinys - Sv. Sosto Delegato Lietuviams N 7, atspausdinta iš Aukos N 2, sp: A. Gottliebs & J. Osswalds Buchdruckereien. 1947. Virš., 55, 1 nmm. p. 150x211 mm 2000 egz. RM 2.00 140
- Lietuvių tremtinių katalikiškosios akcijos Caritas statusas.** Kirchheim - Teck, Tautinis delegatas lietuviams Vokietijoje ir Austrijoje, sp. npž. 1948 m. vasario mėn. 9 d. 2 p. 150x210 mm 141
- Maldos apaštalavimas.** Viskas Tau, švenč. Jėzaus Širdie. (300 d. atl.) (Dillingen, Manz sp. 1948). 4 nmm. p., iliustr. 65x110 mm (15000 egz.) 142
- **Medžiaga tremtinių pastoracijai.** Wiesbaden, Ap. Sosto Delegatūra lietuviams Vokietijoje ir Austrijoje, leid. Nr. 1, "Giedra", rotat. 1946. V. 210x298 mm 120 egz. 143
- 26 Krikščioniškoji Eklezija — Eglise Chretienne — Ecclesiastical theology**
- Čibiras, Kristupas (1888 12 14 - 1942 3 23): **Kun. K. Čibiras Liturgika** Penktasis leidimas (perspausdintas iš ketvirtojo pataisyto ir pritaikyto programai leidimo). Dillingen a. d. D., Mūsų Kelias, Šv. Sosto Delegatūros leidinys Nr. 1, sp: Schwabische Landeszeitung Naumann & Co. Augsburg. 1947. Virš., 131, 5 nmm. p., iliustr. 148x204 mm RM 8.00 144
- Excerpta ex Rituali romano ad usum cleri lituani.** I. De administratione sacramentorum, Muenchen, Lietuvių Katalikų Kunigų Sąjungos Centro Valdyba, sp. npž. (1947). Virš., 5 nmm., 70, 4 nmm. p. 106x148 mm Viršelyje - Ritualėlis 145
- Gruodis, Stanislovas (1896 2 12 -): **Dr. St. Gruodis S. J. Krikščioniškos dorovės mokslas.** II laida. Stuttgart, Lux, sp: Schwabenverlag. 1947. Virš., 175, 1 nmm. p. 113x167 mm 6000 egz. RM 5.00 146
- Gutauskas, Jonas (1906 1 16-): **Didysis svečias.** Dr. Jonas Gutauskas. Kirchheim - Teck, Šv. Sosto Delegatūros Lietuviams Spaudos Skyrius (leidinys Nr. 18), sp: A. Gottliebs & J. Osswalds. (1948). Virš., 30, 2 nmm. p., iliustr. 1000 egz. DM 0.75. Dail. Kazimieras Varnelis 147
- Yla, Stasys (1908 1 5-): **12 pasikalbėjimų su mažaisiais apie Jėzų.** Stasys Yla. Kirchheim - Teck, Leidinys Šv. Sosto Delegatūros lietuviams, Sp. Skyrius, leid. Nr. 21, sp: A. Gottliebs & J. Osswalds Buchdruckereien. (1949). Virš., 30, 2 nmm. p. 102x144 mm 4000 egz. (DM 0.50) Viršelis: P. Osmolskis. Rec: — Lietuvių Žodis 49/17, -18, 3 148
- Kapočius, Feliksas (1895 5 31-) kan: **Brangus Tautiečiai!** Dillingen - Donau, Manz - Drucke. 8.47 (1947). 2 nmm. p. 205x299 mm 149
- Katalikų tikybos katekizmas.** Tuebingen, H. Laupp jr. sp. 1946. Virš., 155, 2 nmm. p. 101x144 mm 3500 egz. RM 4.00 150
- Kirvelaitis, Pijus (1896 10 3 - 1953 10 25): **Kun. Pijus Kirvelaitis Dievas Kūrėjas ir Išganytojas.** Katalikų tikybos vadovas aukštesniajai mokyklai II laida. Wiesbaden - Kassel, Leidykla Giedra, raš. maš. ir sp. rotat., virš. ir antrašt.

- p. -spausdėje. 1946/1947. Virš., 2 nmm., 76 p. 205x290 mm 151
- Lietuvių Tremtinių Pasiaukojimas** Nekalčiausiai Marijos Širdžiai Altoettingo šventovėje. Dillingen, Typis Manz. 1947. 4 nmm. p. 65x100 mm 152
- Paltarokas, K(azimieras) (1875 10 22-1958 1 3): **Vyskupas K. Paltarokas. Tikybos pirmamokslis** patvirtintas Lietuvos vyskupijoms Aštuonioliktasis leidimas. Regensburgas, sp: Friedrich Pustet. 1945. Virš., 31, 1 nmm. p. 110x167 mm 153
- Paskutiniųjų popiežių enciklikų ir p. Pijaus XII kalbų rinkinys** svarbesniaisiais klausimais. Tuebingen, išleido Lux G. M. b. H. Leidykla, sp: Buchdruckerei Georg Wagner, Noerdlingen. 1949. Kieff virš., XXXI, 1 nmm., 630, 2 nmm. p. 135x210 mm (\$4.00). Pastaba: Vp. — Spaudai paruošė vyskupas dr. Vincentas Brizgys (1903 11 10 -) Kauno vyskupas aukzlijaras. Rec: J. K. Tėvynės Sargas 49/2-3, 182-185 154
- Pijus XI Popiežius (1857-1939). **Krikščioniškoji moterystė** Enciklika Popiežiaus Pijaus XI. Vertė Kan. Dr. P. Aleksa (1894 5 5-1958 11 29). Fellbach b/Stuttgart, Lux, sp. 1949. Virš., 56 p. 145x205 mm Apr. Bronius Kviklys. 155
- TAŠA "Naujienų" VI.6 Nr. 133, II dalyje**
- Bibliogr. 1945 - 1949**
- Skifties knygelė.** Išleido L. S. B. Vadija. Detmold, Aitvaras, Druck: Borek & Heiser. II. 1946. Virš., 96 p. 160x145 mm 1000 egz. 281
- Stovyklaujami. Neumu ensterio** tunto skautų-skaučių stovykla Einfeld. 1946. VIII.18. (Vak. Vokietija), rotat. 1946. 5, 1 nmm. p., iliustr. 208x295 mm 282
- Tolko Skautas.** D. L. K. Kestučio d-vės vienkartinis leidinys. Redaktorius Kazimieras Barauskas. Red. komisija: Butkus, St. Vaitkevičius, K. ir Barauskas, K. Iliustracijos: J. Martišiaus. Tolk, Schlezwig apsk., rotat. 1946. I. 22 (pradėta spausdinti 1945. XI. 22). 32 p., iliustr. 210x295 mm 100 egz. 283
- Vyčiai.** Kopenhaga, (Danija), išleistas "Vytėnų" draugovės, rotat. 1946. 22 p. Aprašė Skautų Aidas 47/5-6 284
- Vikingų žemėje.** Danijos lietuvių vienkartinis leidinys, minint trečiuosius metus tremtyje. Redagavo G. Seibutis. Iliustravo V. Bričkus. Kopenhaga, (Danija), išleido Kult. Sambūris "Romuva", rotat. 1948. 24 p., iliustr. 218x285 mm Aprašė Vladas Lišauskas 285
- 369. 4-055.2 Skautės - Girl Scouts**
- Baden Powell, Robert Stephenson Smyth (1859 2 22-1941 1 7): **Lordas Robertas Baden-Powellis Skautybė mergaitėms** Vadovėlis jaunesniosioms skautėms, skautėms, vyresniosioms skautėms ir vadovėms. Iš anglų kalbos išvertė, su lietuviu ir papildė Ona Marija Saulaitienė. I-ji laida 1938. II-oji (rotat. sp. I, II ir IV dalių) laida 1946. III-oji laida. Išleido LSS Skaučių Sesierys. Kassel - Mattenberg, LTB Leidykla "Aistia", Printed by Hof-und Waisenhaus Buchdruckereien. 1947. Virš., 348 p., iliustr. 140x198 mm 286
- Saulaitienė, Ona: **Skautybė mergaitėms** Pagal lordą R. Baden-Powellį ir kitus autorius paruošė paskautininkė Ona Saulaitienė. I dalis. Jaunesniosios skautės. (II-oji laida). Augsburg, rotat. 1946. Virš., 74 p. 146x203 mm 287
- **Skautybė mergaitėms** Pagal lordą R. Baden-Powellį ir kitus autorius paruošė paskautininkė Ona Saulaitienė. III dalis: Vyresniosios skautės (II-ji laida). Augsburg, Išleido LSS Spaudos Biuras, rotat. 1946. Virš., 92, 2 nmm. p., iliustr. 146x203 mm 288
- **Skautybė mergaitėms** Pagal
- (Tęsinys 10-am psl.)
- 9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. —SATURDAY, SEPT. 26, 1959**

KNYŲŲ LENTYNA

(Atkelta iš 9-to psl.)

Iordą R. Baden-Powellį ir kitus autorius paruošė paskautininkė Ona Saulaitienė. IV dalis: Vadovės (II-oji laida). Augsburg, rotat. 1946. Virš., 74 p. 146x203 mm 289

Vyresnės skautės. Iš Vyr. Skautių ir Vadovių sąskrydžio. (Vak. Vokietija), L. Skautių Seserija, rotat. (1946). 2 nmm., 9, 1 nmm. p. 207x297 mm 290

37 Auklėjimas - Education - Education

Maldeikis, Petras (1904 10 19-): Petras Maldeikis Tėvai ir vaikai. Kirchheim-Teck, Leidinys — šv. Sosto Delegatūros Lietuviams Nr. 10, Spaudė — A. Gottliebs & J. Osswalds Buchdruckereien. 1947. Virš., 31, 3 nmm. p. 145x210 mm 2000 egz. RM 2.00. Pastaba: 2 p. — Eltern und Kinder Die Frage der psychologisch - paedagogischen Beziehungen in der Familie. Von Petras Maldeikis, Direktor des Lit. Gymnasiums in Hanau a. M. Res: — Naujasis Gyvenimas 48/10, 158 291

Pečkauskaitė, Marija (1877 2 24-1930 7 24): Marija Pečkauskaitė Mergaitės kelias. Kirchheim-Teck, šv. Sosto Delegatūra Lietuviams, Spaudos Skyrius (leid. Nr. 20), spaudė A. Gottliebs & J. Osswalds Buchdruckereien. 1948. Virš., 99, 5 nmm. p., iliustr. 142x2500 egz. DM 2.50. Pastaba: 5 nmm. p. — Šis leidimas parengtas spaudai iš "Rimties Valandėlės", atspausdintos 1928 m. "Žinijos" B-vės V-me Šatrijos Raganos Raštų tome. Prisi-taikant tremties sąlygoms, senoji leidimo tekstas kai kur sutrumpin-tas ir vienas skyrelis, "Elzbieta Le-seur" išleistas. KKalba ir stilius pa-taisytas. Rec: V. K. dr. Tėvynės Sargas 49/2-3, 190 292

Toth, Tihamer: Tihamer Toth Budapesto Un-to Profesorius Jaunuolio Būdas Vertė Antanas Maceina (1908 I 27-). Kirchheim-Teck, šv. Sosto Delegatūra Lietuviams, sp: Gottliebs & Osswalds Buchdruckereien. (1948). Virš., 117, 3 nmm. p. 145x205 mm 3000 egz. DM 2.00. Pastabos: 120 nmm. p. — Pirmas šio vertimo leidimas pasirodė 1932 m. Marijampolėje. Vertimo kalbą patikslino V(ladas) Kulbokas (1908 4 6-). Viršeli paruošė dail. V. Ratas. Rec: Gražiūnas, A. Žiburiai 48/36,4; Pr. N. Lietuvių Žodis 48/32, 3 293

"— Tihamer Toth Budapesto Un-to Profesorius Jaunuolio kovos Vertė Antanas Maceina. (Antrasis leidimas). Kirchheim-Teck, šv. Sosto Delegatūra Lietuviams (leid. Nr. 15), Gottliebs & Osswalds Buchdruckereien. 1948. Virš., 77, 3 nmm. p., iliustr. 146x201 mm 3000 DM 2.00. Pastaba: 80 nmm. p. — Pirmas šio vertimo leidimas iš-leistas šv. Kazimiero Dr-jos 1929 m. Kaune. Viršelį piešė dail. V. Ratas 294

"— Tihamer Toth Budapesto Un-to Profesorius Jaunuolio Mokslas Vertė Antanas Maceina (Antrasis leidimas). Kirchheim-Teck, šv. Sosto Delegatūra Lietuviams, (leidinys Nr. 16), spaudė A. Gottliebs & J. Osswalds. 1947 (išleista 1948). Virš., 117, 3 nmm. p., iliustr. 142x199 mm 3000 egz. DM 2.00. Pastaba: 120 nmm. p. — Pirmasis šio vertimo leidimas išleistas V. S. V. "Šešupės" knygyno 1930 m. Marijampolėje. Rec: N. Lietuvių Žodis 48/38,3 295

"— Tihamer Toth Budapesto Un-to Profesorius Jaunuolio Religija Vertė Antanas Maceina (Antrasis leidimas), Kirchheim-Teck, šv. Sosto Delegatūra Lietuviams, (leidinys Nr. 17, spaudė Gottliebs & Osswalds Buchdruckereien. 1948. Virš., 115, 5 nmm. p., iliustr. 145x200 mm 3000 egz. DM 2.00. Pastabos: 118-119 nmm. p. — Tihamer Toth (biografija). 120 nmm. p. Pir-

masis šio vertimo leidimas išleistas V. S. V. "Šešupės" knygyno 1932 m. Marijampolėje. Vertimo kalbą patikslino V(ladas) Kulbokas. Viršelį paruošė dail. V. Ratas 296

372 Pradinis mokslas - Enseignement élémentaire ... Elementary education

Lietuvių Tremtinių Bendruomenės pradžios mokyklos mokslo planai. Wiesbaden, LTB švietimo Valdybos leidinys, printed by Buchdruckerei Guido Zeidler o. H. 1946. Virš., 79, 1 nmm. p. 103x144 mm 297

Mazoji mokinio enciklopedija. (Vak. Vokietija), Gabija, Rems-Druckerei, Gmuend. 1947. Virš., 32 p. 75x108 mm (RM 1.00) 298

373 Augštesnysis mokslas - Enseignement moyen - Secondary education

Lietuvių-gimnazijos anglų kalbos mokslo planas. (Wiesbaden), LTB švietimo V-ba, sp. npž. (1946). 5, 3 nmm. p. 105x145 mm 299

Lietuvių gimnazijos chemijos mokslo planas. (Wiesbaden), LTB švietimo V-ba, sp. npž. (1946). 2, 2 nmm. p. 105x145 mm 300

Lietuvių gimnazijos darbėlių ir namų ruošos mokslo planas. (Wiesbaden), LTB švietimo V-ba, sp. npž. (1946) 6, 2 nmm. p. 105x145 mm 301

Lietuvių gimnazijos evangelikų liuteronių tikybos mokslo planas. (Wiesbaden), LTB švietimo V-ba, sp. npž. (1946). 4 p. 105x145 mm 302

Lietuvių gimnazijos evangelikų reformatų tikybos mokslo planas. (Wiesbaden), LTB švietimo V-ba, sp. npž. (1946). 4 p. 105x145 mm 303

Lietuvių gimnazijos filosofijos pradžios mokslo planas (Wiesbaden), LTB švietimo V-ba, sp. npž. (1946). 3, 1 nmm. p. 105x145 mm 304

Lietuvių gimnazijos fizikos mokslo planas. (Wiesbaden), LTB švietimo V-ba, sp. npž. (1946). 7, 1 nmm. p. 105x145 mm 305

Lietuvių gimnazijos gamtos mokslo planas. (Wiesbaden), LTB švietimo V-ba sp. npž. (1946). 9, 3 nmm. p. 105x145 mm 306

Lietuvių gimnazijos geografijos mokslo planas. (Wiesbaden), LTB švietimo V-ba, sp. npž. (1946). 9, 3 nmm. p. 105x145 mm 307

Lietuvių gimnazijos istorijos mokslo planas. (Wiesbaden), LTB švietimo V-ba, sp. npž. (1946). 14, 2 nmm. p. 105x145 mm 308

Lietuvių gimnazijos katalikų tikybos mokslo planas. (Wiesbaden), LTB švietimo V-ba, sp. npž. (1946). 10, 2 nmm. p. 105x145 mm 309

Lietuvių gimnazijos kūno kultūros mokslo planas berniukams. (Wiesbaden), LTB švietimo V-ba, sp. npž. (1946). 8 p. 105x145 mm 310

Lietuvių gimnazijos kūno kultūros mokslo planas (mergaitėms). (Wiesbaden), LTB švietimo V-ba, sp. npž. (1946). 8 p. 105x145 mm 311

Lietuvių gimnazijos lietuvių kalbos mokslo planas. (Wiesbaden), LTB švietimo V-ba, sp. npž. (1946). 10, 2 nmm. p. 105x145 mm 312

Lietuvių gimnazijos lotynų kalbos mokslo planas. (Wiesbaden), LTB švietimo V-ba, sp. npž. (1946). 3, 1 nmm. p. 105x145 mm 313

Lietuvių gimnazijos matematikos mokslo planas. (Wiesbaden), LTB švietimo V-ba, sp. npž. (1946). 5, 3 nmm. p. 105x145 mm 314

Lietuvių gimnazijos meninio lavinimo mokslo planas. (Wiesbaden), LTB švietimo V-ba, sp. npž. (1946). 5, 3 nmm. p. 105x145 mm 315

Lietuvių gimnazijos muzikos ir dainavimo mokslo planas. (Wiesbaden), LTB švietimo V-ba, sp. npž. (1946). 5, 3 nmm. p. 105x145 mm 316

Lietuvių gimnazijos prancūzų kalbos mokslo planas (antroji sve-timoji kalba). (Wiesbaden), LTB švietimo V-ba, sp. npž. (1946). 4

p. 105x145 mm 317

Lietuvių gimnazijos prancūzų kalbos mokslo planas (pirmoji sve-timoji kalba). (Wiesbaden), LTB V-ba, sp. npž. (1946). 7, 1 nmm. p. 105x145 mm 318

Lietuvių gimnazijos visuomenės mokslo planas. (Wiesbaden), LTB švietimo V-ba, sp. npž. (1946). 2, 2 nmm. p. 105x145 mm 319

Lietuvių gimnazijos vokiečių kalbos mokslo planas. (Wiesbaden), LTB švietimo V-ba, sp. npž. (1946). 6, 2 nmm. p. 105x145 mm 320

Lietuvių Tremtinių Bendruomenės gimnazijos mokslo planai. Wiesbaden, LTB švietimo Valdybos lei-dinys, sp. npž. 1946. Virš., 149, 3 nmm. p. 104x140 mm 321

Lietuvių Tremtinių Bendruomenės (?) (Bendruomenės) Suaugusių švietimo Institutus Wuerzburge. Studijų knygelė. Wuerzburg, L. T. B. Suaugusių švietimo Instituto leidinys, sp. npž. 7. 1947. Virš., 12 nmm. p. 113x170 mm Pastaba: lie-tuvių, anglų ir vokiečių kalbomis 322

378 Aukštasis mokslas, studentai — Enseignement supérieur — College and university education

Akademinės jaunuomenės sambūrio "Šviesa" įstatai. (Tuebingen. 1946). Aprašė Varpas 46/3,24 323

Baltic University. Pinneberg, sp. npž. (1947). 28 nmm. p., iliustr. 145x210 mm Pastaba: 2 nmm. p. — The Baltic University in Pictures 1946 — 1947 324

Insbucko Lietuvių Studentų Sambūrio "Lithuania" 1945-1949 metų veiklos apžvalga. 1949. Aprašė Nepriklausoma Lietuva 49/35, 5 325

Ir šviesa ir tiesa mūs žingsnius telydi. Paris, (Prancūzija), "šviesos" Akad. Jaun. S-gos skyriaus leidinys. 1946. VI. 27. Iliustr. Aprašė šviesa 46/1, 12 326

38 Prekyba, susiekimas — Commerce, transport — Commerce, transportation

Mūsų laivininkystė. Lietuvių Jūrininkų Sąjungos užsienyje met-raštis. (Kanada). 1949. Aprašė Nepriklausoma Lietuva 49/23,8 327

Škėrys, Antanas: Entwicklung und Umfang des Holzmarktes in Litauen 1918-1940 Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwuerde der naturwissenschaftlich-mathematischen Fakultät der Albert-Ludwig-Universitaet Freiburg i. Br. vorgelegt von Dipl. — Forsting. Antanas Škėrys, Javaiso-nys-Litauen. Freiburg im Breisgau, Druck Otto Kehrer. 1947. Virš., 160 p. 150x210 mm. Pastaba: diagramos ir žemėlapis-šviesorašciu. Rec: Normantas, J. Lietuvių Žodis 48/44, 3 328

Valiūnas, Juozas Kęstutis (1923 8 6-): Die deutsch-litauischen Aussenhandbeziehungungen wach-rend der Unabhaengigkeit der Litauischen Republik 1918/40 unter besonderer Beruecksichtigung der Theorie der komperativen Kosten. Doktor-Dissertation. Tuebingen, 1949. Aprašė "Elta-Pressedienst" 53/1, 8 329

39 Papročiai, tautosaka-Coutumes, folklore-Customs, folklore

Balys, Jonas (1909 7 2-): Fast-nachtbraeuche in Litauen Von Jonas Balys, Freiburg i. Br. (Šveica-rija), Sonderabzug Extrait Schweiz. Archiv fuer Volkskunde Band XLV (1948) Archives Suisses des Tradi-tions populaire Tome XLV (1948). 34 p., iliustr. (antrašt. p., 40-69, 3 nmm. p.) 155x244 mm 330

"— Dr. J. Balys Lietuvių tauto-sakos skaitymai Tuebingen, Patria, Rinko: Maschinensatz-Ferting G. m. b. H., Ludvigsburge Spaudė: Suedd. Verlaganstalt u. Druckerei Ludvigs-burg. 1948. Kieti virš. su aplanku. I dalis, leidinio Nr. 30-243, 3 nmm. p. iliustr. II dalis, leidinio Nr. 31-268, 4 nmm. p., iliustr. 150x212 mm 4000 egz. (DM 10.00, mokykloms DM 8.00). Pastabos: 2 p. Iliustracij-os ir viršelio aplankas P. O s-molskio. II d. 201-268 p. — Lie-

tuvių folkloristikos istorija. Rec: Alantas, V. Mintis 48/135, 3; Lin-gis, J. The Baltic Review 49/3, 50-52; Maziulis, A. Aidai 49/22, 44-45 331

"— Litauische Hochzeitbraeuche von Asso. Prof. Dr. J. Balys. Hamburg, Sonderabdruck Contri-butions of Baltic University No. 9, sp. 1946. Virš., 76, 2 nmm. p. 144x208 mm Rec: Maziulis, A. Aidai 48/10, 36-37; Pl-nas, S. Mūsų Kelias 47/26, 5; Stanys, A. Žiburiai 47/25, 9 332

"— Litauische Volksbraeuche Volkskundliche Skizzen von J. Ba-ly, Bloomington, Indiana (USA). Stockholm, (Svedija), reprint from Folk-Liv T. 12/13, sp. npž. 1949. Virš., 30 p. (1 nmm., 112-140 p.) 210x294 mm Rec: M. Vieniūbė 50/17, 5 333

"— Die Sagen von den litauischen Feen (Deivės, Laumės) Von Jonas Balys. Goettingen, Sonder-abdruck aus dem Jahrbuch fuer vergleichende Volkskunde "Die Nachbarn" I. Band Herausgegeben von Will Erich Pauckert, Verlag von Vandenhoeck & Ruprecht. (1949). 42 p. /31-71, 1 nmm. p. 158x234 mm 334

Dargis, Alfonsas (1909 5 12-): Alf. Dargis Lietuvių vestuvių pa-pročiai Lithuanian marriage cus-toms Litauische Hochzeitsbraeuche Usage de noces de Lituanie. Goe-ttingen, Visas spausdinimo teises pasilaiko F. Klimaitis ir Alf. Dar-gis, sp: "Muster-Schmidt" KG. 1946. Virš., 48 p., iliustr. 330x238 mm RM 35.00. Rec: Alantas, V. Mintis 47/46; Balys, J. dr. Mūsų Kelias 47/17, 47/24, 5-6; 47/32, 5; Dargis, A. Mintis 47/232,3; J. K. Lietuvių Žodis 47/11; Jurkus, P. Aidai 47/1, 33-34; Vilimas, L. Mūsų Kelias 47/25 335

Karvygiai Poringės ir pasakos: Augsburg, LTB Augsburgs Apydinc-kei pavedus, išleido knygų leidykla Sudavija, Druck: Etiketten u. Plä-katfabrik. 6. 1947. Virš., 143, 1 nmm. p. 105x162 mm 1000 egz. RM 5.00. Pastaba: 2 p. — Alytaus gimnazi-jos mokinių surinktos, o mokytojo J. Zekevičiaus redaguotos 336

Gustaitytė - Krivickienė, Gražina Elzbieta (1908 6 23-) ir Petravičius, Viktoras (1916 -): Gražina Krivickienė Viktoras Petravičius Dainos Vieux chants lituaniens. Fribourg en Brigau, Editions Erwin Burda, Impression du texte: Poppen et Ortann, Impres-sion des illustrations: Franz Burda, Offenbourg, Caracteres lituaniens de Povilas Abelkis. 1948. Kieti virš., 155, 5 nmm. p., iliustr. 210x294 mm II a. étire de cet ouvrage 1500 exemplaires dont 100 hors commerce, numérotés de 1 a 100 sont destinés a l'auteur et a ses amis, en outre 13 exemplaires ont été spécialement imprimés pour quelquesuns d'entre eux. Pastabos: 9-12 p. — Dr. J. Balys: (Ivadas), 151-156 p. — Version française d'Alfred Speiser lecteur a l'Uni-versité de Fribourg. 6 p. — Copy-right by Erwin Burda, Fribourg - en - Brigau. Les droits de repro-duction des illustrations appartiennent a l'artist. (I knygą idėta A. Rannit knygelė, aprašyta žemiau, eil. Nr. 339). Rec: Alantas, V. Mūsų Kelias 49/19, 4; Cicėnas, J. Lietuvių Žodis 49/8, 3, 3 ir Mintis 49/26 3; Nagys, H. Žiburiai 49/40, 5 337

Lietuvių moterų tautiniai drabužiai. (Vak. Vokietija), raš. maš. ir sp. rotat., virš. spaustuvėje. 1947. Virš., 45, 3 nmm. p., iliustr. 207x290 mm RM 15.00 338

Rannit, Aleksis (1914 10 14-): Petravičius, Die Dainos und die Seele der Litauer. Von Aleksis Rannit Mitglied des Pen-Clubs und der Association Internationale des Critiques d'Art-Paris. Freiburg im Breisgau, Verlag Erwin Burda, Buch-und Tiefdruckerei, Offenbourg (Baden), (1949). 8 p. 167x240 mm 339

(Būs daugiau)

Lietuwiszka gazietą

Prieš aštuonesdešimt metų rugpjūčio 16 d. Jungtinėse Amerikos Valstybėse išėjo ateivių lietuvių laikraštis "Lietuwiszka Gazieta" raszlas paszwestas del Lietuwniku Amerikoj, nedelinis, pusl. 4, New York. Sawinjikas ir redytojas M. Twarowski.

Mūsų spaudos istorijoje tai būta didelio įvykio. Jūb labiau, jei turėsime galvoje, kad Vokietijos valdomose Lietuvos žemėse pirmas laikraštis "Nusidavimai apie Evangelijos Praplatinimą tarp žydų ir pagonių" pasirodė 1832 m. Jį leido taip pat mokytojas Kelkis, kaip ir "Lietuwiszka Gazieta" — mokytojas M. Twarowski. 1849 m. išeina ten pat du nauji laikraščiai: kunigo Cippelio leidžiamas "Lietuwnikų prietelis arba Klaipėdos Ceitunga" ir lietuvių seminarijos vedėjo Karaliaučiuje Kuršaičio — "Keleivis". Abudu tuodu laikraščiai Vokietijos valdžios buvo šelpiami. Gi Rusijos okupuotoje Lietuvoje spaudos uždraudimo metais Tilžėje Dr. J. Basanius - Basanavičius, talkininkaujant J. Sliupui, išleidžia "Ausra" 1883 m. Ji buvo skirta Rusijos okupuotos Lietuvos gyventojams ir ten slapta platinama.

Tai "Lietuwiszkos Gazietos" leidėjas ir jos redytojas Mikas Tvarauskas (jis vėliau taip savo rašė pavardę) negalėjo turėti jokio patyrimo, gal ir nusimanymo, kaip laikraštis leistinas ir redaguojamas. Bet gerų norų skatinamas ir susirūpinęs savo tautiečių švietimu, ėmėsi jam iš dalies svetimo darbo. Kiek tada New Yorke lietuvių buvo, žinių neturima. Bet visoje Amerikoje tada jau buvo keliolika tūkstančių lietuvių ateivių. Štai, kaip tik pasirodė tas laikraštis, tuoj savo rašiniiais pasirodė iš Shenandoah, Pa. M. J. Andriukaitis, iš Pittston, Pa. M. Košyba ir kitų JAV vietų. Daugiausia iš tų vietų, kur buvo angliakasiams darbo. Tada Shenandoah buvo vadinama lietuvių sostine. Spėjama, kad ten lietuvių gyveno arti dviejų tūkstančių. 1891 m. įsteigta šv. Jurgio lietuvių R. Katalikų parapija priklausė apie tūkstantis narių. Kiek tuo metu gyveno lietuvių Pittstone, Pa., žinių neturima, bet skaitoma, kad ten 1885 m. įsteigta lietuvių R. katalikų parapija buvo JAV pirmoji.

1869 ir 1873 m. New Yorkan atvyko kiek daugiau lietuvių ir jų žymesnioji dalis čia stengėsi įsikurti. Tai "Lietuwiszka Gazieta" jau galėjo susirasiti sau reikalingą skaitytojų skaičių, kad būtų pajėgi išsilaikyti. Bet laikraščiu vienas iš skaitytojų sunku išsilaikyti. O tuo metu svarbiausias lietuvių amatas buvo tai anglių kasyba. Verslininkų nebuvo, kas duotų laikraščiu skelbimus. Tai nenuostabu, kodėl tas pirmas

M. Tvarausko bandymas leisti lietuviams skirtą laikraštį nenusisekė. Jo išėjo 12 ar 14 numerių.

"Lietuwiszkos Gazietos" pasirodymas lietuvių ateivių dideliu džiaugsmu buvo sutiktas ne vien tik gyvenančių JAV, bet ir kitur. Štai tada gyvenęs Londone, Anglijoje, Jonas Sprunga rašė, kad lietuvių kalba laikraščio pasirodymas visai nelauktas, o vienok laikraštis eina. M. Akelaitis iš Paryžiaus, Prancūzijos, pabarė redaktorių, kodėl lietuvių kalboje vartojama daug svetimų žo-

(Tęsinys 12-me psl.)

ARISTOKRATĖ

(Tęsinys iš 8-to pusl.)

— ne.

O aš išverčiau kišenes — visokiąsias, žinoma, šlamštas ant grindų išvirto — liaudis kvatoja. O man ne juokai. Ašenai pinigų skaitau.

Suskaičiau pinigų — kaip užkerėta už keturis gabalus. Be reikalo, dievaž, ginčijaus.

Užmokėjau. Kreipiuos į damą:

— Pribaikite, — sakau, piliete. Užmokėta.

O dama nejudė. Ir kamfūzinasi pribagti.

O čia kažkuris dėdė įsijungė. — Duok, — sako, — aš pa-

baigsiu.

Ir pabaigė, išgama. Už mano tatai pinigų.

Atsisėdova mudu į teatrą. Pabaigėm operą žiūrėję. Ir namo.

O prie namų jinai man ir sako:

— Pusėtinai kiauliška iš jūsų pusės. Kurie be pinigų — su gamomis nevažinėja.

O aš sakau:

— Ne pinigai, piliete, laimė. Atleiskite išsireikškimą.

Taip mudu ir išsiskyrėm.

Nepatinka man aristokratės.

Iš rusų kalbos vertė

Jonas Valaitis

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

**TWO floor heat outlets—
DOUBLE THE HEAT
OVER YOUR FLOORS!**

give your family
a new standard
of living with
a new, patented

**SIEGLER
GAS HOME HEATER**

It pays for itself with the fuel it saves!

MONEY BACK GUARANTEE!

Patented INNER HEAT TUBES • BUILT-IN BLOWER SYSTEM
Lifetime CAST IRON CONSTRUCTION • Heats like magic—even with the gas OFF!
start saving by stopping in at

OGDEN STOKER SALES AND SERVICE CO.

1314 WEST GRAND AVENUE All Phones: SEeley 3-7112
CHICAGO, ILL.

Algirdas Gustaitis, "Naujienu" bendradarbis, kuris kartu su p. P. Jasiukoniū gamina lietuviškus filmus (apie tai perėtos savaitės priede buvo išspausdintas ilgokas p. J. Klauseikio reportažas). Gustaitis gyvena Los Angeles mieste. "Naujienuose" dabar spausdinami jo kelionės į Meksiką aprašymai.

LIETUVIŠKA GAZIETA

(Tęsinys iš 11 pusl.)

džių. Esą, juos lengva pakeisti savais, lietuviškais.

Dėl ano meto lietuvių kalbos stebėtis netenka. "Ausra", ke turiais metais vėliau pasirodžiusi už "Lietuwiszką Gazieta" ir redaguota aukštąjį mokslą baigusio Dr. J. Basanavičiaus (be to, jos bendradarbiai taip pat buvo aukštus mokslus išėję), o laikraščio kalba taip pat gausiai buvo išmarginta svetimais, ypač slavų kilmės žodžiais. Štai kalbos pavyzdys iš 1884 r. "Ausros" vedamo straipsnio "Pro domo sua":

"Sžitai su Dievo pagalba jau dviliktą spindulį antrojo meto "Ausros" leidžiamė ant mūsų dar labai tamsios pasaulės. Ne mūsų kaltibė, je spinduliai tie dar ne daug szviesos isznesziosje po visus kampilius brangiosios tėviszkės — kaip mokam', taip ir szokam', o kad dailaus szokti ir užszimetimo neturime, tai rodo mūsų vardas: ne szviesa, ne diena, ne saulė, o tiktai pakarni auszra. Ateis gal' diena, kad pradės mums szviesti ir saulė, ale liki to dar toli neužtarnavome. Užszitarnavome tam kartui sav menką žvakelę. Ne vaszko, o stearino, tiktai paprastos medegos, ant kokios iszszigalėjome, ir ją žibszime, koliai bus įstangos". O štai "Lieuwiszkos Gazietos" kalbos pavyzdys, paimtas iš Nr. 5:

"Maskolius silpnas priesz kitas vieszpatijas, tik tvirtas priesz savo pavaldinius, kurie neturi ginklo. Bet jau

žmonės nerimsta kerszija vyriausybei ir reikalauja laisvės.

"Maskolius stovi kaip ana varinė szmėkla ant molinių kojų, o praeis laikas ir tos kojos sutrupės ir szmėkla subirės į mažus trupinėlius".

Dabarties akimis žiūrint, vieno ir antro laikraščio kalbai daug ko neprikiši. Turėkime galvoje, kad M. Tvarauskas buvo kilęs iš Karklupių valsčiaus, Suvalkijos, kur anuomet pradžios ir vidurinėse mokyklose dėstomoji kalba buvo lenkų. Taigi ir Miko Tvarausko būta, sakytume, lenkų kultūros žmogaus. O vienok jis, atsiradęs JAV, sumetė leisti laikraštį ne lenkų, bet lietuvių kalba. Tai jo būta idėjos vyro. Neabejotina, jei jie būtų leidę lenkų kalba laikraštį, gal ir skaitytojų būtų daugiau susilaukęs, nes lenkų ateivių jau ir tada keliariopai buvo daugiau, negu lietuvių.

Apie to didžiojo lietuvių spaudos mylėtojo, mūsų tėvynainio gyvenimą žinių beveik neturime. Gaila! Jis ne tik laikraštį leido, bet spausdino ir įvairias knygeles. Jis yra išleidęs gal ir pirmą lietuvių kalba JAV knygele "Pranaszstos Michaldos" 45 pus. Ji išėjo New Yorke 1880 m. Jos buvo išleista 500 egzempliorių. Gal tiek egzempliorių leido ir savo laikraščio.

1884 m. jis, susitaręs su Dr. J. Šliūpu, pradėjo leisti taip pat New Yorke (dabartiniamė Brooklyne) nedėlinę gazetą "Unija". Ir šios išėjo vos 15 numerių.

Apie šį taip pat nenusisekusį laikraščio leidimą vėliau J. Šliūpas rašė:

"Kadangi Tvarauskas buvo taip biednas, kad vargiai

turėjo kokią dieną pavalgyti, tai aš negalėjau tuomet nei mislyt apie algą. Drauge su juo vargau vargus, kokius retai kas norėtų pakelti".

Taigi, Mikas Tvarauskas ne tiek pelno viliojamas leido lietuvių kalba spaudą, kiek norėdamas saviems lietuviams tautiečiams padėti šviestis.

Kaip pasižvalgai mūsų ateivijos praeityje čia, JAV, tai tokių pasišventėlių, pasiaukojusių saviems bendram kultūros darbui, būta nemaža panašių į Miką Tvarauską.

Gaila, kad iki šiol mūsų lietuvių ateivijos garbinga ir šviesi praeitis nėra tinkamai nušviesta. O kad jos būta garbingos ir šviesios, apie tai byloja tokios stambios iš seno veikiančios organizacijos kaip susivienijimai, įvairūs klubai, spauda ir kitos tautinės kultūros įstaigos, bei tokie buvę istoriniai žygiai, išimtinai ateivijos paremti, kaip Dariaus ir Girėno bei Vaitkaus neužmirštinai skridimai į Lietuvą. O štai dabar, kad ir Amerikos Lietuvių Tarybos veikimas. Veikimas, kuris, kaip ir daug kas praeityje, vertas yra Lietuvos istorijos daugelio puslapių.

Kiek nusistebėti tenka, kad JAV lietuvių spauda veik nepastebėjo, jog šiais metais rugpiučio 16 d. suėjo 80 metų, kaip pasirodė pirmas JAV lietuvių ateivijos laikraštis.

Net Liet. Enciklopedija nesurado atskiros vietelės paminėti pirmą JAV lietuvių ateivių laikraštį "Lietuwiszką Gazieta"!

J. Vlks.

HIPNOTIZMU PAGYDYTAS ŽAGSĖJIMAS

American Medical Association biuletenis iš rugsėjo mėn. 25 d. praneša apie hipnotizmu pagydymą žagsėjimo, kilusio po širdies atakos.

Žagsėjimas (hiccup) yra rimta širdies negalavimo komplikacija, kuri nepaprastai išvargina ligonį, jei tas žagsėjimas nusišėja ilgesnį laiką.

Du Philadelphiajos daktarai, Gordon Bendersky ir Martin Baren, pranešė apie sėkmingą tokio žagsėjimo pagydymą hipnozės pagalba.

Vienas 55 metų amžiaus vyras turėjo širdies priepuolį ir jau 22 dienoms po priepuolio praėjus prasidėjo žagsėjimas, kurio nebuvo galima pagydyti jokiomis medicinos priemonėmis. Po 8 dienų be pertraukos žagsėjimo ligonis buvo labai privargintas ir nusilpęs, ir jo daktaras sumanė bandyti hipnotizmą.

"Tai pagelbėjo. Pora valandų vėliau po užhipnotizavimo pacientas tik dusyk dar sužagsėjo ir nuo to laiko daugiau nebežagsi". Po to pasveikimas vyko be trukdymo, kaip praneša tie daktarai AMA žurnale Archives of Internal Medicine, rugsėjo mėn.

RŪKO, BET RETAI

— Aš esu visiškai patenkinta savo vyru. Jis kortomis nelošia, negeria.

— Ir nerūko?

— O taip. Kai pavalgo gerus pietus, užsikuria cigarą, bet tai retai tepasitaiko.

Į Balfio koncertą,

kuris įvyks spalio 4 d. 4:30 v. v. Marijos mokykloj, biletai gaudami:

1. DAINA, Television Co., 3321 S. Halsted St. Tel. CL 4-5665.
2. B. BRAZDŽIONIS, Radio Television Co. 2646 W. 71 St. Tel. PR 8-5374.
3. A. TVERAS, 2646 W. 69 St. Tel. RE 7-1941.
4. J. SERAFINAS, 4501 South Talman Ave, buv. Penčylos krautuvė
5. MEMENŲ KRAUTUVĖ, 1439 So. 49 Ave., Cicero, Ill.

Bilietus galima rezervuoti. Neatsiėmus prieš koncertą dvi dienas, bus parduodami, nes bilietų poreikavimas yra didelis.

Balfas

STANKUS Construction Co.

Atlieka statybos planavimo darbus gyvenamųjų ir prekybos pastatų.

Jūsų pasirinkimui turime virš 300 standartinių projektų.

Ofiso ir namų telefonas:

PRospect 8-2013

7403 So. Western Ave.

CHICAGO 36, ILL.

PERKRAUSTYMAI

MOVING

Leidimai — Pilna apdrauda

ZEMA KAINA

R. ŠERENAS

2047 W. 67th Pl. WAlbrook 5-8063

IS TOLI AR IS ARTI PIGIAI

PERKRAUSTAU (MOVING)

BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS Perkraustymas saugus, greitas ir tvarkingas. Viskas apdrausta.

ANTANAS VILIMAS

3415 So. LItuanica Ave.

CHICAGO, ILLINOIS

Tel.: FRontier 6-1882

GRADINSKAS

1960 METŲ TV APARATAI

išsimokėtinai. — Priimam senus.

RADIJAI, FONOGRAFAI,

VOKIŠKI APARATAI.

PARDAVIMAS IR TAI SYMAS.

J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.

FRontier 6-1998

Atdara kasdien. Sekmad. uždaryta.

SOPHIE BARCUS

RADIJO VALANDA

Visi programai iš WOPA,

1490 kil. AM 102-7 FM

Kasdien: nuo pirmadienio iki penktadienio 10—11 val. ryto

Šeštadieni ir sekmadieni: nuo 8:30 iki 9:30 v. ryto

WAKARUSKOS: pirmad. 7 val. v.

Tel.: HEmlock 4-2413

7159 S. MAPLEWOOD AVE.

Chicago 29, Illinois